

NIEUW-ATLANTIS

onvoltooide roman van Fancis Bacon uit 1626

Inleiding door Jaap Ruseler, auteur van Het mysterie rond Francis Bacon

De ontdekking door Christopher Columbus van het continent van Amerika was voor Francis Bacon (1561-1626) de aanleiding voor een ideale setting waar zijn visionaire ideeën een concrete vorm konden krijgen. We hebben daarover zowel kunnen lezen in zijn geschriften The Advancement of Learning en Novum Organum als in De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis.

Het verbaast ons daarom niet dat deze twee elementen samenvloeien in het werk New Atlantis. Bacons hoofdgedachte is dat de geest ontdekkingen moet doen van nieuwe werelden, parallel aan de ontdekking van Amerika. Daaruit komt zijn schipembleem en zijn motto plus ultra voort. 'Plus ultra' betekent 'nog meer daarachter' en het schip vaart tussen de zuilen van Hercules door op weg naar nieuwe verten.

New Atlantis werd waarschijnlijk in 1624 door Francis Bacon geschreven, geïnspireerd op Plato's Atlantis en Thomas More's Utopia. Volgens Bacons vertrouweling dr. Rawley werd het na zijn dood in 1627 gepubliceerd, samen met Sylva Sylvarum. Hij legde uit dat New Atlantis niet af was gekomen, omdat Bacons aandacht ondertussen door belangrijker zaken werd opgeëist, namelijk het samenstellen en uitgeven van de Geschiedenis van de Natuur, Sylva Sylvarum.

Het is ook mogelijk dat Francis Bacon de publicatie van New Atlantis had uitgesteld tot na de dood van koning James I, die de grote John Dee om zijn afwijkende ideeën in ongenade had laten vallen. In New Atlantis beschrijft Bacon namelijk een gemeenschap waarin mensen in harmonie samenleven zonder het goddelijk recht van koningen, een recht waar James zo op stond. Bacon voorzag waarschijnlijk een negatieve – en bedreigende – reactie van de koning op zijn werk.

Het verhaal van Solomon's House (Salomo's huis) in New Atlantis is een ' van de praktische resultaten van Bacons studie van de geschiedenis van de natuur en van zijn visie op de toekomstige wetenschap, volgens welke principes de Nieuwe Mens zal leven en werken, zoals die ons ook zijn voorgehouden in de rozenkruisers-manifesten. Dit kan gezien worden als het sluitstuk van The Great Instauration, waarin een groots plan voor de hervorming van alle kunsten en wetenschappen gepresenteerd was.

W.F.C. Wigston wijst er ons op dat New Atlantis meer is dan een visionaire droom of een onmogelijk Utopia. Het land dat daarin beschreven wordt is niets minder dan het land van de rozenkruisers. Aansluitend daarop zegt A.E. Waite in zijn boek Real History of the Rosicrucians, dat een van de 'apologeten' – degenen die de inhoud van de rozenkruisersmanifesten hebben verdedigd – John Heydon, na het verschijnen van New Atlantis, een werk onder de titel Reis naar het land van de rozenkruisers publiceerde.

Tekstvergelijking met New Atlantis van Francis Bacon leert dat beide teksten bijna letterlijk identiek zijn, met dien verstande dat in Heydons werk de meer neutrale termen vervangen zijn door expliciete rozenkruisersbewoordingen.

Dat het in New Atlantis niet primair om een ideale maatschappij of staat ging, kan worden afgeleid uit het feit dat het eiland alleen gevonden kon worden door diegenen die aan de nieuwe levenseisen wilden en konden voldoen. Ideaalbeelden zoals die van

Bacon waren in zijn tijd veelal gericht op een soort nieuwe hemel of op een samenleving met hemelse kenmerken. Zijn beschrijving van een paradijselijke samenleving waarin de mensen in harmonie met elkaar leven is essentieel anders. Hij beschrijft geen concrete samenleving, maar een geheel ander levensveld. De bewoners van New Atlantis kennen geen egoïsme en de broederschap in het Huis van Salomo was gericht op andere waarden:

‘U ziet dat wij geen handelsverkeer onderhouden om goud, zilver of edelstenen, ook niet om zijde en specerijen en evenmin om andere lucratieve en waardevolle dingen, maar uitsluitend om de eerste schepping van God: omwille van het Licht’ 63 In New Atlantis ontmoeten we een eerbiedwaardige man, die de Tirsan of ‘vader’ wordt genoemd. Deze man spreekt de anderen altijd aan als zijn ‘zonen’.

W.F.C. Wigston ziet in deze hoofdpersoon, Cicerone, die op alle ontdekkingen en wetenschappen van de negentiende eeuw vooruitloopt als resultaat van zijn inductieve en experimentele methode, niemand anders dan Bacon zelf. Alle beschrijvingen van de wetenschappelijke ontdekkingen, geluidshuizen, die vooruitlopen op de telefoon, observatoria, zoölogische en botanische tuinen enzovoort, zijn projecties van Bacons geniale geest. Dit is wat Bacon trouwens noemt: anticipation of the mind.

New Atlantis schetst ons een ideaal eiland, gelegen in het westen, waar nieuwe werelden net waren ontdekt. Het schip met Bacons schatten vaart tussen de zuilen van Hercules naar dit ideale Utopia. De zeevaarders, die dit ‘nieuwe land’ ontdekken, worden liefdevol ontvangen en van onderdak voorzien. Er wordt hun een ‘boekrol’ getoond, getekend met een zegel met engelenvleugels, niet uitgespreid maar omlaag hangend, met een kruis, net als het zegel dat staat aan het eind van de Fama Fraternitatis, dat als motto draagt de woorden: ‘Onder de schaduwen van Jehova’s vleugelen’.

De zeelieden worden ook bezocht door een functionaris die een witte tulband draagt met daarop een klein rood kruis. Ze zijn verbaasd over de kennis die de Nieuw-Atlantiërs van de buitenwereld hebben. Ze horen dat regelmatig reizigers vanuit Nieuw Atlantis gezonden worden om zich incognito onder de bewoners van de landen die ze bezoeken te begeven. Hier horen we opnieuw een echo van de Fama Fraternitatis.

In de slotpagina’s van New Atlantis illustreert Bacon doeltreffend de procedures van de inductieve methode, wanneer hij zich voorstelt hoe deze in de praktijk gebracht kan worden. De wetenschappers van Salomo’s huis hebben exemplaren van planten, vissen, dieren, kruiden en geneesmiddelen tot hun beschikking, allerlei soorten machines, met inbegrip van vliegtuigen en onderzeeërs als hulp bij hun onderzoekingen, verschillende soorten laboratoria en instrumenten als telescopen, microscopen en versterkers om hun zintuigen te ondersteunen.

Als we in gedachten houden dat het grote vernieuwingsplan van Francis Bacon de algehele vernieuwing van alle kunsten en wetenschappen behelst, en de werken die een onderdeel vormen van dit plan bestuderen, kunnen we concluderen dat het hier niet gaat om een verbetering of aanpassing van het bestaande. Het houdt in feite een totale vernieuwing in. Bacon maakt duidelijk dat kunsten en wetenschappen slechts totaal vernieuwd worden, als ze een nieuwe basis krijgen. Deze nieuwe basis is de totale vernieuwing van de mens zelf. Daarin alleen ligt de mogelijkheid tot wezenlijke vernieuwing van alle kunsten en wetenschappen. Francis Bacon heeft niet alleen beschreven wat er met de wetenschap allemaal mis is en welke kant het in de praktijk

op moet. Hij heeft ook aangegeven hoe die nieuwe mens uit de oude mens kan 'opwaken'.

In de rozenkruisersmanifesten, met name in De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis, geven Bacon, ervan uitgaande dat hij de schrijver ervan was, en de Broederschap van het Rozenkruis in een allegorisch verhaal de weg naar totale vernieuwing van de mens weer, met Christiaan Rozenkruis als prototype van die nieuwe mens. Daar begrijpen we ook dat het nieuwe mens-zijn zich niet beperkt tot wetenschappers en kunstenaars, maar dat het over een ontwikkelingsgang van de gehele mensheid gaat. Dit sluit aan bij de grote opdracht die Francis Bacon als belangrijke wereldleraar reeds op jonge leeftijd in een visioen had gekregen.

BRON: Het mysterie rond Francis Bacon door Jaap Ruseler

Sir Francis Bacon
1561 - 1626

NIEUW ATLANTIS

Vanuit Peru, waarheen wij een vol jaar waren geweest, voeren wij via de Zuidzee richting China en Japan, waarbij wij voor twaalf maanden proviand met ons meevoerden. Wij hadden meer dan vijf maanden lang gunstige winden vanuit het oosten, die ook zacht en matig waren. Maar toen draaide de wind en ging zij vele dagen liggen in het westen, zodat wij weinig of niet vooruit kwamen, en soms van plan waren terug te keren. Maar dan kwamen er vanuit het zuiden weer sterke, krachtige winden opzetten, gericht naar het oosten, die ons meevoerden naar het noorden en waaraan wij min of meer waren overgeleverd.

Tegen die tijd waren wij door onze proviand heen geraakt, hoewel wij er zuinig mee waren omgegaan. Daardoor beschouwden wij onszelf als opgegeven, nu wij, in het midden van de grootste waterwoestenij van de wereld, zonder mondvoorraad zaten, en wij bereidden ons voor op de dood. Niettemin verhieven wij ons hart en onze stem tot God in den hoge, die zijn wonderen in de diepe wateren tentoonspreidt. Wij smeekten hem zijn genade af opdat Hij, net zoals Hij in het begin het aangezicht van de zee had blootgelegd en droog land had voortgebracht, ook nu land aan ons oog zou onthullen, zodat wij niet zouden verkommeren.

En het geschiedde dat wij rond de avond van de volgende dag op minder dan een kenning (circa 20 mijl) afstand voor ons, in noordelijke richting, wat op dikke wolken leken, ontwaarden, die in ons de hoop deden opkomen dat er land zou kunnen zijn, in de wetenschap dat dat gedeelte van de Stille Oceaan totaal onbekend was, en eilanden of continenten zou kunnen bevatten die tot nog toe niet aan waren ontdekt.

Vandaar dat wij koers zetten in die richting, en gedurende de gehele nacht de contouren van land konden zien. Bij het aanbreken van de dageraad die dag daarop, ontwaarden wij duidelijk dat het zich als een vlak land vol bossen aan ons voordeed, waardoor het er donker uitzag. Na een zeiltocht van anderhalf uur gingen wij een goede haven binnen, die de toegang vormde tot een prachtige stad. Deze was weliswaar niet groot, maar mooi gebouwd, wat vanuit zee een fraaie aanblik gaf. En terwijl elk van ons aan zijn eigen gedachten was overgeleverd terwijl wij op land aanstevenden, kwamen wij dicht bij de kust en wilden ons aan land begeven. Maar dadelijk zagen wij verscheidene mensen ons ogenschijnlijk, met stokken in de hand, verbieden aan land te komen. Toch slaakten zij geen kreten en waren zij niet gewelddadig. Door de gebaren echter die zij maakten, leken zij ons af te weren. Daar wij ons toen behoorlijk ongemakkelijk voelden, overlegden wij onder elkander wat wij moesten doen. Terwijl wij daarmee bezig waren, kwam er een kleine boot op ons af met zo'n acht personen erin, van wie er een in zijn

hand een ambtsstaf hield, gemaakt uit een gele stok, met blauwe uiteinden. Deze man kwam bij ons aan boord zonder ook maar enig vertoon van wantrouwen.

En toen hij een van de onzen zich iets voor de overigen zag stellen, haalde hij een kleine perkamenten rol tevoorschijn (iets geliger dan ons perkament en glanzend als de bladen van schrijftabletten, maar verder zacht en buigzaam) en overhandigde die aan degene onder ons die vooraan stond. Op de rol stonden in Oudhebreeuws, in Oud-grieks, en in goed schoollatijn en in het Spaans, deze woorden geschreven: 'Laat niemand van u aan land komen, en bereid u erop voor dat u binnen zestien dagen van deze kust vertrokken bent, tenzij u meer tijd vergund wordt. Wanneer u ondertussen vers water wenst, of voedsel, of hulp voor uw zieken, of wanneer uw schip gerepareerd moet worden, schrijf dan op wat u nodig hebt, en u zult het genadig ontvangen'. Deze rol was getekend met een zegel bestaande uit de vleugels van cherubijnen(3), die niet gespreid waren maar neerhingen. Er was ook een kruis bij afgebeeld.

Nadat de rol was afgegeven, keerde de beambte terug, en hij liet slechts een bediende bij ons achter die ons antwoord in ontvangst moest nemen. Toen wij hierop onderling beraadslaagden, stonden wij met de mond vol tanden. Dat wij niet aan land mochten komen, en als de haastige aansporing tot ons vertrek, baarde ons grote zorg. Aan de andere kant stelde de ontdekking dat deze mensen talen beheersten en zo menslievend waren, ons gerust. Bovenal gaf het feit dat zij het teken van het kruis als bekrachtiging gebruikten, ons grote vreugde, omdat het een zeker goed verloop aankondigde.

Ons antwoord was in de Spaanse taal: 'Wat het schip betreft, staat alles er goed voor; want wij hebben meer met kalme en ongunstige winden te maken gehad dan met stormen. Wat onze zieken aangaat, daar zijn er vele van, en zij zijn er zeer slecht aan toe; zodat wanneer men hun niet toestaat aan land te komen, zij kunnen overlijden. Wij gaven in detail aan wat ons verder ontbrak en voegden daar aan toe: 'Wij hebben een kleine voorraad handelswaar, die - wanneer u die met ons zou willen verhandelen - de oplossing voor onze noden zou kunnen vormen, zonder dat u daarbij inschiet. Wij boden de dienaar een beloning aan in de vorm van enige *pistolen* (Spaanse munten), en een stuk dieprood fluweel om aan de beambte te overhandigen. De dienaar nam ze echter niet aan en wilde er nauwelijks een blik op werpen. Daarop verliet hij ons en ging terug in een andere kleine boot die gestuurd was om hem op te halen.

Ongeveer drie uren nadat wij ons antwoord hadden afgegeven, kwam er een persoon naar ons toe, van - naar het scheen - enige standing. Hij droeg een gewaad met wijde mouwen van een soort moiré(5) met een prachtige kleur azuur; veel glanzender dan dat van onszelf. Wat hij daaronder droeg, was groen, net als zijn hoed, die de vorm van een tulband had. Deze was delicaat vervaardigd en niet zo groot als de Turkse tulbanden. De lokken van zijn haar kwamen onder de rand ervan uit. Hij zag er achtenswaardig uit. Hij

kwam in een boot, die hier en daar verguld was, met niet meer dan vier andere personen in dezelfde boot. Hij werd gevolgd door een andere boot, waarin zich zo'n twintig personen bevonden. Toen hij binnen schootsafstand van ons schip was gekomen, zond men ons signalen dat wij enigen van ons moesten sturen om hem op het water te ontmoeten, wat wij kort daarop deden in onze sloep waarmee wij de op één na belangrijkste man onder ons afzonden, en met hem vier anderen uit onze groep. Toen wij tot een afstand van zes yard (ongeveer 5,5 meter) van hun boot waren genaderd, riepen zij ons toe daar te blijven en niet verder te komen, hetgeen wij deden.

Daarop stond de man die ik hierboven beschreven heb op, en vroeg met luide stem in het Spaans: "Bent u christenen?" Wij antwoordden: "Ja", waarbij wij niet zo bang meer waren, vanwege het kruis dat wij in de ondertekening hadden gezien. Daar hief de genoemde persoon zijn rechterhand naar de hemel bracht deze daarna naar zijn mond, een gebaar dat zij gebruiken wanneer zij God danken. Daarna zei hij: "Als u allen bij de verdiensten van de Heiland wilt zweren dat u geen piraten bent, en in de afgelopen veertig dagen geen bloed hebt vergoten, wettig of niet wettig, mag u aan land komen." Wij zeiden: "Wij zijn allen bereid die eed af te leggen." Waarop een van degenen die bij hem was, en (naar het scheen) notaris was, deze handeling schriftelijk vastlegde.

Nadat dit gedaan was, zei een ander uit het gevolg van het groot personage, die met hem in dezelfde boot was, nadat zijn heer even met hem gesproken had, op luide toon: "Mijn heer wenst dat u weet, dat het niets heeft uit te staan met trots of verhevenheid dat hij niet aan boord van uw schip komt; doch met het feit dat hij, aangezien u in uw antwoord aangegeven hebt dat er vele zieken onder u zijn, door de stedelijke inspecteur voor de volksgezondheid gemaand werd, op afstand te blijven." Wij bogen voor hem en antwoordden: "Wij zijn uw nederige dienaren en geven ons rekenschap van de grote eer en buitengewone menselijkheid die jegens ons reeds betoond is; maar hopen zeer dat de ziekte van onze mannen niet besmettelijk is."

Daarop ging hij terug. Enige tijd daarna kwam de notaris aan boord van ons schip. Hij hield in zijn hand een inlandse vrucht, gelijkend op een sinaasappel, maar qua kleur liggend tussen bruinoranje en scharlaken in, die een zeer fijne geur verspreidde. Hij gebruikte deze (naar het scheen) als een afweermiddel tegen besmetting. Hij nam ons de eed af, "in de naam van Jezus en Zijn verdiensten", en vertelde ons vervolgens dat wij de volgende dag om zes uur 's ochtends naar het huis van de vreemdelingen (zoals hij dat noemde) zouden worden gezonden en daar naartoe gebracht zouden worden, waar men ons van het nodige zou voorzien, zowel voor degenen van ons die gezond waren als wel voor onze zieken. Daarna verliet hij ons. Toen wij hem enige pistolen (voormalige Spaanse munten) aanboden, zei hij glimlachend: "U moet mij niet tweemaal betalen voor hetzelfde werk", hetgeen (zo begrijp ik het tenminste) betekende, dat hij van de staat

genoeg salaris voor zijn diensten ontving. Want (kwam ik later te weten) zij slaan een beambte aan, als die tot twee maal toe een beloning incasseert.

De volgende ochtend vroeg kwam dezelfde beambte tot ons die ook de eerste keer bij ons was gekomen, met zijn ambtsstaf. Hij vertelde ons, dat hij ons naar het huis van de vreemdelingen kwam geleiden en dat hij vroeger was gekomen, omdat wij wel de hele dag nodig te zou hebben met het regelen van onze zaken. "Want", zei hij, "wanneer u mijn advies wilt volgen, gaan er eerst een paar van u met mij mee, om de plek te zien en te bekijken hoe deze voor u geschikt kan worden gemaakt. Daarna mag u uw zieken laten overkomen plus de rest van uw gezelschap, die u aan land zult brengen."

Wij dankten hem en zeiden: "God zal de zorg belonen die u aan eenzame vreemdelingen besteedt." En zo gingen zes van ons met hem aan land. Toen wij aan land waren, ging hij ons voor, keerde zich naar ons om en zei: "Ik ben slechts uw dienaar en uw gids." Hij leidde ons door drie fraaie straten. Langs de gehele route waar wij liepen, stonden aan beide zijden van de weg enkele mensen in de rij; maar op zo'n beschaafde wijze alsof zij zich niet aan ons stonden te vergapen maar ons wilden verwelkomen. Verscheidenen onder hen spreidden hun armen in ons voorbijgaan enigszins uit, hetgeen hun gebaar is wanneer zij iemand verwelkomen.

Het huis van de vreemdelingen is een fraai, ruim huis, gebouwd van bakstenen met een iets blauwere kleur dan die van ons. Het bevat mooie ramen, sommige van glas, sommige van een soort geölied fijn linnen of katoenen doek.

Hij bracht ons eerst in een fraaie ontvangkamer boven aan de trap, en vroeg ons toen: "Met zijn hoevelen bent u en hoeveel daarvan zijn ziek?" Wij antwoordden: "Bij elkaar genomen, zijn wij met zijn eenenvijftig (zieken en gezonden), waarvan zeventien zieken." Hij verlangde dat wij een weinig geduld zouden betrachten, en daar zouden blijven totdat hij naar ons zou terugkeren, hetgeen ongeveer een uur later was.

Toen nam hij ons mee om de kamers te zien die voor ons in orde gemaakt waren. Het waren er in totaal negentien. Men had het zo gedaan (zo leek het) dat vier van die vertrekken, welke beter waren dan de rest, vier van de belangrijkste mannen van ons gezelschap zouden herbergen. Slechts hun alleen zouden ze onderdak moeten bieden.

De andere vijftien kamers moesten ons onderdak verlenen, twee aan twee. De kamers zagen er mooi en gezellig uit en waren ordelijk gemeubileerd ingericht. Daarna leidde hij ons naar een lange galerij, die op een slaapzaal leek, waar hij ons zeventien cellen liet zien die zich geheel aan de ene zijde bevonden (want de andere zijde bestond slechts uit een muur met ramen erin). Ze zagen er zeer behoorlijk uit en waren met cederhout onderverdeeld.

Deze galerij en de in totaal veertig cellen (veel meer dan wij nodig hadden), waren ingericht als een hospitaal. Hij vertelde ons bovendien, dat wanneer een van onze zieken herstelde, hij van zijn cel naar een kamer kon verhuizen; voor welk doel er tien kamers achter de hand werden gehouden, naast het aantal waarover wij het al hadden.

Nadat dit gedaan was, bracht hij ons terug naar de ontvangstkamer en terwijl hij zijn staf een weinig ophief (zoals zij doen telkens wanneer zij een opdracht of bevel geven), zei hij tot ons: “U dient te weten dat 's lands wijs vereist, dat na vandaag en morgen (die wij u gunnen om uw mannen van uw schip weg te halen), u drie dagen lang binnenshuis moet blijven. Maar laat dit u niet verontrusten en voel u niet aan banden gelegd, maar eerder aan uw rust en gemak overgelaten. Het zal u aan niets ontbreken; zes van onze mensen zijn benoemd om voor u alle zaken te regelen die u elders mocht hebben.”

Wij dankten hem met alle genegenheid en respect en zeiden: ”God is in dit land waarlijk geopenbaard.” Ook boden wij hem twintig *pistolen*; maar hij glimlachte en zei slechts: ”Wat? Twee keer betaald!” Daarna verliet hij ons. Kort daarop werd ons diner geserveerd. Het was uitstekend voedsel zowel wat het brood als het vlees betrof. Het was beter dan alle collegemaaltijden die ik vanuit Europa kende. Wij hadden ook drie soorten drank; alle gezond en goed: wijn uit druiven; een drank gemaakt uit graan, net als de *ale* bij ons, maar helderder; en een soort cider die van een inlandse vrucht gemaakt was. Dat was een bijzonder aangename en verfrissende drank.

Daarnaast bracht men ons nog een grote hoeveelheid van de eerder genoemde helderrode sinaasappels voor onze zieken, die, zeiden zij, een beproefde remedie waren tegen ziekte die op zee was opgelopen. Men gaf ons ook een doos met kleine grijze of witachtige pillen, waarvan zij wilden dat onze zieken er elke avond een van innamen voor het slapengaan. Volgens hen zouden zij daardoor sneller herstellen.

Nadat wij de dag daarop enigszins bekomen waren van het dragen van onze goederen en het verwijderen van onze mannen van ons schip, meende ik er goed aan te doen ons gezelschap bijeen te roepen, en toen allen bijeenwaren, zei ik tot hen: ”Mijn goede vrienden, laten we onszelf onder de loep nemen en kijken hoe we ervoor staan. Wij zijn mannen die aan land zijn geworpen, zoals Jonas uit de ingewanden van de walvis, nadat wij als op zee begraven waren. Nu zijn wij aan land, maar wij verkeren slechts tussen leven en dood, want wij bevinden ons voorbij zowel de Oude Wereld als de Nieuwe. Of wij ooit Europa zullen weerzien, weet God alleen. Door een soort wonder zijn wij tot hier gebracht, en weinig minder dan dat zal er voor nodig zijn om ons weer naar ginds te brengen. Laten wij daarom gelet op onze redding in het verleden, en het gevaar waarin wij in het heden en in de toekomst zullen verkeren, onze blik tot God verheffen en laat eenieder zijn leven beteren. Voor het overige zijn wij hier onder een christelijk volk beland dat zeer devoot en menselijk is. Laat ons niet een dusdanig verward gezicht

trekken, dat wij hun onze ondeugden of onwaardigheid tonen. Er is echter nog meer, want zij hebben ons krachtens bevel (hoewel zij het op een beleefde manier verpakt hebben) gedurende drie dagen binnen deze muren opgesloten. Wie zal zeggen of het niet is om eens te bekijken hoe wij ons gedragen en hoe het met ons gaat? En, wanneer hun dat niet aanstaat, ons zonder omhaal uit te stoten; of, wanneer alles goed is, ons meer tijd te geven? Want deze mannen die zij ons gegeven hebben om voor ons te zorgen, zouden daarnaast wel eens een oogje op ons kunnen houden. Laten wij ons daarom, omwille van de liefde van God, en omdat ons het welzijn van ons lichaam en onze ziel ter harte gaat, zo gedragen dat wij in vrede zijn met God en in de ogen van dit volk genade mogen vinden."

Ons gezelschap dankte mij uit één mond voor mijn goede aansporing, en beloofde mij sober en beschaafd te leven en vooral niets te doen waaraan men aanstoot zou kunnen nemen. Wij brachten daarom onze drie dagen opgewekt en zonder zorgen door, in afwachting van wat er met ons zou gebeuren nadat zij voorbij waren. Gedurende die tijd beleefden wij elk uur vreugde aan het verzorgen van onze zieken, die zichzelf als in een soort goddelijke, geneeskrachtige vijver geworpen achtten, zo mild en snel genazen zij.

De ochtend nadat onze drie dagen voorbij waren, kwam er een nieuwe man bij ons, die wij niet eerder hadden gezien, net zo in het blauw gekleed als zijn voorganger, behalve dan dat zijn tulband wit was met een klein rood kruis bovenop. Hij droeg ook een schoudermantel van fijn linnen. Bij zijn binnenkomst boog hij een weinig in onze richting en spreidde zijn armen uit. Wij van onze kant begroetten hem op zeer bescheiden en onderdanige wijze, want het zag ernaar uit dat wij van hem een vonnis ten leven dan wel een doodvonnis zouden ontvangen. Hij wenste met enigen van ons te spreken, waarop slechts zes van de onzen bleven en de rest de ruimte verliet.

Hij zei: "Mijn functie is die van gouverneur van dit huis van de vreemdelingen, en uit roeping ben ik christelijk priester. Daarom ben ik naar u toe gekomen om u - in uw hoedanigheid van vreemdelingen en voornamelijk van christenen - mijn diensten aan te bieden. Ik mag u het een en ander vertellen dat u naar mijn mening niet onwillig zult zijn te vernemen. De Staat heeft u vergunning verleend om gedurende een termijn van zes weken aan land te blijven. Wees niet bezwaard wanneer uw omstandigheden het nodig maken om meer tijd te vragen, want de wet is op dit moment niet helder. Ik twijfel er niet aan dat ikzelf in staat zal zijn zoveel meer tijd voor u te verkrijgen als wenselijk zal zijn. U moet ook begrijpen dat het huis van de vreemdelingen op dit ogenblik rijk is en goed voorbereid, want het heeft de afgelopen zevenendertig jaar opbrengsten opzij gelegd. Zo lang is er namelijk al geen vreemdeling meer in deze contreien aangekomen. Wees daarom niet bezorgd: de Staat zal gedurende de gehele tijd dat u blijft, alle kosten voor u dragen. U zult er niet één dag minder om hoeven blijven. Wat betreft de handelswaar die u met u hebt meegebracht, zult u goed behandeld

worden. U krijgt er compensatie voor, hetzij in handelswaar, hetzij in goud en zilver, want dat alles is ons om het even. En mocht u een of ander verzoek willen doen, verberg het dan niet, want u zult bemerken dat wij u geen bedrukte gezichten zullen bezorgen om het antwoord dat gij zult ontvangen. Alleen moet ik u dit zeggen, dat geen van u zich zonder speciale permissie verder dan een *karan* (bij hen is dat anderhalve mijl) van de muren van de stad mag begeven."

Nadat wij elkaar enige tijd met bewondering voor dit edelmoedige en ouderlijke gebruik hadden aangekeken, antwoordden wij dat wij niet wisten wat te zeggen, want het ontbrak ons aan woorden om onze dank uit te spreken. Zijn edele vrije giften lieten ons niets te vragen over. Het scheen ons dat wij oog in oog stonden met een beeld van ons heil in de hemel, want wij die enige tijd daarvoor nog in de kaken van de doods verkeerden, waren nu op een plaats gebracht waar wij uitsluitend vertroosting vonden.

Wat de verplichting betreft die ons was opgelegd, zouden wij niet in gebreke blijven die te gehoorzamen, hoewel het niet anders kon of ons hart zou erop gebrand zijn deze gelukkige en heilige grond verder te betreden. Wij voegden eraan toe dat onze tongen nog eerder aan ons verhemelte zouden vastplakken dan dat wij in onze gebeden deze achtenswaardige persoon of gehele natie zouden vergeten. Wij smeekten hem ook op de meest nederige wijze of hij ons als zijn ware dienaren wilde accepteren, op grond van een even passend recht als ooit voor een mens op aarde had gegolden. Daarbij boden wij onszelf aan met alles wat wij hadden, door ons aan zijn voeten te leggen. Hij zei dat hij priester was en een priesterlijke beloning verwachtte, namelijk onze broederlijke liefde en het goede van ons lichaam en onze ziel. Dan ging hij van ons heen, niet zonder tranen van zachtmoedigheid in zijn ogen, en liet ons verward ook door vreugde en vriendelijkheid achter, terwijl wij onder elkaar zeiden dat wij in een land van engelen waren beland die dagelijks aan ons verschenen en ons voor waren met alle gemakken waaraan wij niet hadden gedacht, en die wij nog minder verwacht hadden.

De volgende dag kwam de gouverneur om ongeveer tien uur weer naar ons toe. Na de begroeting zei hij op familiaire toon dat hij bij ons op bezoek kwam. Hij liet een stoel komen en nam plaats. Wij waren ongeveer met zijn tienen (de overigen hadden een lagere positie of anders waren ze verderop aan land) en gingen bij hem zitten.

Toen wij zaten, begon hij aldus: "Het is met ons op dit eiland Bensalem (want zo noemden zij het in hun taal) zo gesteld, dat wij dankzij onze afgelegen ligging en de wetten van geheimhouding die onze reizigers zijn opgelegd, en door het feit dat wij zelden vreemdelingen toelaten, het grootste deel van de bewoonbare wereld goed kennen en zelf onbekend zijn. Hij die het minste weet, past het het beste om vragen te stellen. Om die reden is het verstandiger - om de tijd plezierig door te brengen - dat u mij vragen stelt dan dat ik ze aan u stel."

Wij antwoordden dat wij hem nederig dankten voor de gelegenheid die hij ons daartoe gaf, en dat er naar ons begrip vanwege het voorproefje dat wij al hadden, op aarde geen wereldlijk ding was, dat het méér waard was gekend te worden dan de stand van zaken in dat fortuinlijke land. Maar bovenal zeiden wij, dat wij - nu wij elkaar van de uiteinden van de wereld waren tegengekomen, en zeker hoopten dat wij elkander op een goede dag in het koninkrijk der hemelen zouden ontmoeten (omdat wij aan beide zijden christenen waren) - verlangden te vernemen (in aanmerking nemend dat dat land zo afgelegen was en door uitgestrekte en onbekende zeeën zo afgesneden van het land waar onze Heiland op aarde wandelde) wie wel de apostel van die natie was, en hoe het land tot het geloof was bekeerd. Uit zijn gezicht viel op te maken dat hij zeer ingenomen was met die vraag van onze kant. Hij zei: "Ik heb mijn hart aan u verpand doordat u allereerst deze vraag stelt. Het toont namelijk aan dat u eerst het koninkrijk der hemelen zoekt. Ik zal graag in het kort aan uw verzoek tegemoetkomen. Ongeveer twintig jaar na de ten hemelopneming van onze Heiland geschiedde het, dat de mensen van Renfusa (een stad binnen gezichtsafstand aan de oostkust van ons eiland; de nacht was bewolkt en kalm) op een afstand van een paar mijl zeewaarts een grote zuil van licht waarnamen. Deze was niet scherp, maar had de vorm van een kolom of cilinder, die vanuit zee een heel eind hemelwaarts oprees. Op de top ervan nam men een groot kruis van licht waar, helderder en feller gloeiend dan de omtrekken van de pilaar zelf. Naar aanleiding van dit wel zeer wonderbaarlijke fenomeen verzamelden de mensen van de stad zich vlug op het strand om zich te verbazen. Vervolgens gingen zij scheep in een aantal kleine boten om dichter bij dit wonderlijke verschijnsel te komen. Maar toen de boten tot op ongeveer zestig yard van de pilaar genaderd waren, bemerkten zij allen dat zij aan hun plek vastzaten en niet verder konden gaan. Zij konden wel heen en weer bewegen, maar niet dichterbij komen. Zodoende waren alle boten geplaatst alsof zij zich in een theater bevonden, in aanschouwing van dit licht dat als een hemels teken was. Het kwam zo uit, dat zich in een van de boten een van de wijze mannen bevond van de Sociëteit van het Huis van Saloman (welk huis of college, mijn waarde broeders, het ware oog van dit koninkrijk is) die, nadat hij een tijdlang met aandacht en eerbiedig de zuil met het kruis had aanschouwd en tot zich had laten doordringen, met zijn gezicht op de aarde viel en toen op zijn knieën overeind kwam. Terwijl hij zijn handen ophief naar de hemel, begon hij als volgt te bidden:

'Heer, God van hemel en aarde, U hebt goedgunstig uw genade geschonken aan onze ordegenoten opdat zij uw scheppingswerk en de ware geheimen ervan leren kennen; en onderscheid maken, voor zover dat de menselijke generaties toekomt, tussen goddelijke wonderen, werken der natuur, kunstwerken, misleidingen en allerhande drogbeelden. Hier, voor deze mensen, bevestig en getuig ik dat het ding dat wij thans voor onze ogen zien, uw vinger is; een waar wonder. En aangezien wij in onze boeken leren dat Gij wonderen uitsluitend bewerkstelligt voor een goddelijk en zeer verheven doel (want de

wetten van de natuur zijn uw eigen wetten, en Gij gaat niet buiten ze om, tenzij er iets heel bijzonders aan de hand is), smeken wij u zeer nederig om dit grote teken te begunstigen, en ons genadevol te laten zien wat het betekent en hoe wij het kunnen gebruiken; hetgeen gij ons in zekere mate geheimenisvol toezegt door het ons te zenden.'

Nadat hij zijn gebed had opgezegd, kwam hij er meteen achter dat de boot waarin hij zich bevond in beweging kon worden gebracht en niet meer vastzat, terwijl de rest van de boten nog steeds vast bleef zitten. Omdat hij dat als een verzekering opvatte dat hij toestemming had om dichterbij te komen, liet hij de boot zachtkens en in alle stilte naar de zuil roeien. Maar voordat hij er dichtbij was, vielen de zuil en het lichtkruis uit elkaar en spatten als het ware uiteen in een firmament van vele sterren, die eveneens kort daarop verdwenen. Daarna kon men niets meer ontwaren dan een kleine cederhouten ark of kist, die droog was en in het geheel niet nat van het water, hoewel zij dreef. In het voorste deel ervan, dat naar hem toe gericht was, groeide een kleine groene palmtak. Toen de wijze man de kist vol eerbied in zijn boot had genomen, ging zij uit zichzelf open. Er bevonden zich een boek en een brief in, die beide op fijn perkament geschreven waren en in linnen omslagen gewikkeld. Het boek bevatte alle canonieke boeken van het Oude en Nieuwe Testament, net zoals u ze zelf hebt (want wij weten heel goed wat de kerken bij u ontvangen), alsmede de Apocalyps zelf. Sommige andere boeken van het Nieuwe Testament, die op dat tijdstip nog niet waren geschreven, stonden niettemin in het boek. Wat de brief betreft, was deze in de volgende bewoordingen gesteld:

'Ik, Bartholomeus, een dienaar van het Hoogste, en apostel van Jezus Christus, werd door een engel die mij in een gloedvol visioen verscheen, gemaand dat ik deze ark aan de golven van de zee moest toevertrouwen. Daarom getuig en verklaar ik jegens die mensen bij wie deze ark naar Gods oordeel aan land zal komen, dat op diezelfde dag heil en vrede benevens goede wil van de Vader en van de Heer Jezus tot hen zijn gekomen'.

In deze beide geschriften, zowel in het boek als in de brief, was ook een groot wonder gewrocht, net zoals dat bij de apostelen was voorgekomen, namelijk de oorspronkelijke gave van het spreken met tongen. In die tijd namelijk waren er in dit land - behalve de autochtonen - Hebreeërs, Perzen en Indiërs, en zij allen lazen het boek en de brief alsof die in hun eigen taal geschreven waren. Zo werd dit land gered van ongeloof (zoals het overblijfsel van de oude wereld gered was van het water) door een ark, via de apostolische en wonderbaarlijke verkondiging van het evangelie van St. Bartholomeus." Hier pauzeerde hij. Er kwam een boodschapper en die riep hem van ons vandaan. Meer dan dit gebeurde er dus niet tijdens die bijeenkomst.

De volgende dag kwam dezelfde gouverneur direct na de maaltijd opnieuw naar ons toe. Hij verontschuldigde zich en zei dat hij de vorige dag enigszins abrupt van ons was

weggeroepen. Hij zou dat nu echter goedmaken en de tijd met ons doorbrengen, mits wij met zijn gezelschap en conversatie konden instemmen. Wij antwoordden hoe aangenaam en plezierig wij dat vonden, omdat wij gedurende de tijd dat wij hem hoorden spreken, zowel het gevaar uit het verleden vergaten als de angst voor wat zou komen, en dat wij vonden dat een uur met hem doorgebracht, jaren van ons vroegere leven waard was. Hij boog enigszins in onze richting en nadat wij weer hadden plaatsgenomen, zei hij: "Goed dan, nu is het uw beurt om vragen te stellen."

Een van de onzen zei, na een kleine pauze, dat er een kwestie lag waarop wij net zo graag antwoord wilden ontvangen als wij angstig waren om ernaar te vragen, om daarin niet te ver te gaan. Maar, aangemoedigd door de uitzonderlijke menselijkheid die hij ons betoonde (waardoor wij onszelf nauwelijks als vreemdelingen konden zien, aangezien wij zijn verklaarde en uitgesproken dienaren waren), zouden wij toch zo boud zijn om het aan hem voor te leggen. Wij smeekten hem nederig dat wanneer hij het niet juist mocht vinden om er antwoord op te geven, hij het ons zou vergeven, ook al zou hij het verwerpen. Wij zeiden dat wij goed nota hadden genomen van de woorden die hij eerder had gesproken, dat het fortuinlijke eiland waar wij nu stonden, aan weinigen bekend was, en toch de meeste naties in de wereld kende, hetgeen wij bevestigd zagen, in aanmerking genomen dat men over de talen van Europa beschikte en veel van onze Staat en zaken afwist. Toch hadden wij in Europa (niettegenstaande al de afgelegen ontdekkingen en zeereizen van de laatste tijd) nooit ook maar enige verwijzing naar, of een glimp van, dit eiland opgevangen. Dit vonden wij buitengewoon vreemd, omdat alle naties elkaar onderling wel kennen, hetzij door naar vreemde gebiedsdelen te reizen, hetzij via vreemdelingen die tot hen komen; en hoewel de reiziger die naar een vreemd land gaat, gewoonlijk meer via het oog te weten komt dan hij die thuisblijft en de verhalen van de reiziger aanhoort, toch zijn beide manieren afdoende om van beide kanten tot een zekere uitwisseling van kennis te komen. Maar wat dit eiland betrof, hadden wij nooit horen vertellen dat ooit een van hun schepen bij aankomst aan een Europese kust gesignaleerd was, ook niet aan die van Oost- of West-Indië, noch dat er enig schip van een ander deel van de wereld naar hen was teruggekeerd. Toch school hierin niet het verbazingwekkende. Het kon eerder liggen aan de omstandigheid (zoals deze edele heer zei) dat hun eiland gelegen was in de geheime verborgenheid van zo'n omvangrijke zee. Anderzijds, dat zij kennis droegen van de talen, boeken, aangelegenheden van degenen die zich op zulk een afstand van hen bevonden, was iets waarvan wij niet wisten wat wij ervan moesten denken. Want dát scheen ons goddelijke krachten en wezens eigen en passend te zijn, dat zij verborgen en ongezien waren ten opzichte van anderen, en dat toch die anderen een open boek voor hen waren alsof die in een schijnwerper stonden.

Bij deze toespraak glimlachte de gouverneur welwillend en zei dat wij er goed aan deden voor de vraag die wij nu stelden vergiffenis te vragen, omdat eruit bleek dat wij dachten

dat dit land uit tovenaars bestond die luchtgeesten uitzonden naar alle streken, om hen nieuws en informatie over andere landen te brengen. Wij antwoordden allen, met de grootst mogelijke bescheidenheid, maar toch met een gezicht waaruit bleek dat wij voor hem openstonden, dat wij wisten dat hij het slechts grappig bedoelde en dat wij oplettend genoeg waren om te denken dat er iets bovennatuurlijks in dit eiland school, maar dan meer van engelachtige dan van magische aard. Maar om deze edele heer waarlijk te laten weten waarom wij terughoudend en weifelachtig waren om deze vraag te stellen, zeiden wij dat dat helemaal niet uit verwaandheid was, maar omdat wij ons herinnerden dat hij in zijn eerdere toespraak had laten doorschemeren dat dit land wetten van geheimhouding had aangaande vreemdelingen.

Daarop zei hij: "Dat herinnert u zich goed. Daarom zal ik uit datgene wat ik u ga vertellen enige bijzonderheden weglaten waarover ik zonder de wet te breken u niets mag onthullen, maar er zal genoeg overblijven om u tevreden te stellen. U zult begrijpen (al zal het u mogelijk nauwelijks geloofwaardig voorkomen) dat ongeveer drieduizend jaar of nog wat langer geleden, het bevaren van de wereld (vooral wat betreft de lange afstandsreizen) vaker plaatsvond vandaag de dag. Denk niet bij uzelf dat ik niet weet hoezeer het bij de uwen is toegenomen in de afgelopen zestig jaar. Ik weet dat heel goed en toch zeg ik, dat het toen meer dan nu plaatsvond. Of het nu kwam doordat de mensheid door het voorbeeld van de ark, die het restant van de mensheid redde van de wereldomvattende overstroming, het vertrouwen kreeg om zich op de wateren te begeven, of door iets anders: maar dat is de waarheid. De Foeniciërs en met name de Tyrrhenen, beschikten over grote vloten. De Carthagers daarentegen hadden hun kolonie, die nog verder naar het westen gelegen is. Naar het oosten was de scheepvaart van Egypte en Palestina eveneens groot. Ook China en het grote Atlantis (dat u Amerika noemt), die nu nog slechts jonken en kano's hebben, hadden toen overvloedige aantallen grote schepen. Dit eiland had indertijd (zoals blijkt uit waarheidsgetrouwe registers uit die tijden) vijftienhonderd sterke schepen van een groot tonnage. Bij u berust van dit alles een vage - of in het geheel geen - herinnering, maar wij bezitten daaromtrent veel kennis.

Toen dat speelde, was dit land bekend bij, en werd het bezocht door, de schepen en vaartuigen van al de landen die zojuist genoemd zijn. En (zoals het geschiedde) kwam er vele malen mannen van andere landen, die geen zeelieden waren, met hen mee, waaronder Perzen, Chaldeeërs, Arabieren, zodat bijna alle machtige en beroemde landen naar onze streken kwamen. Vandaag de dag zijn er van hen nog steeds enige families en kleine stam- men onder ons. Wat onze eigen schepen betreft, die maakten verschillende reizen, zowel naar uw zeestraten, die u de Pilaren van Hercules noemt, als naar andere delen in de Atlantische en mediterrane zeeën, en naar Paguin (wat hetzelfde is als Cambalaine) and Quinzy, tot aan de oosterse zeeën. Zelfs tot de grenzen van Oost-Tartarije.

In die tijd en ook gedurende een aanzienlijke periode daarna, waren de inwoners van het grote Atlantis welvarend. Want hoewel de vertelling en beschrijving die door een van uw grote mannen (Plato) is verzorgd - dat de nakomelingen van Neptunus zich daar hadden gevestigd; dat er een groots paleis en een grootse tempel, stad en heuvel lagen, evenals talloze rivieren die als waterwegen goed bevaarbaar waren en als even zovele kettingen genoemde plek en tempel omkransten; en dat er diverse stadia waren waarlangs men naar deze plekken kon toeklimmen, alsof het een hemelse ladder betrof - geheel en al dichterlijk en verzonnen zijn, toch is zoveel waar, dat genoemd land Atlantis evenals het land Peru (dat toen Coya genoemd werd) en Mexico (dat toen Tyrambel werd genoemd) machtige en trotse koninkrijken waren, gezien hun bewapening, scheepvaart en rijkdom. Zo machtig, dat beide op een dag, in elk geval binnen een tijdsbestek van tien jaren, twee grote expedities hielden: dat van Tyrambel over de Atlantische naar de Middellandse Zee, en dat van Coya over de Zuidzee naar ons eiland. En wat de eerstgenoemde van deze expedities betreft, die naar Europa ging, had dezelfde auteur uit uw gelederen, naar het schijnt een of ander verhaal gehoord van de Egyptische priester(Solon) die hij citeert. Want zonder twijfel heeft zich zo'n gebeurtenis voorgedaan. Maar of het de oude Atheners waren die deze krachten succesvol van zich hadden afgestoten en zich ertegen verzet hadden, daar kan ik niets over zeggen. Zeker is echter, dat er van die reis nooit een man of schip is teruggekeerd. De andere reis, die van de mensen van Coya naar ons toe, zou het al weinig beter vergaan zijn, had men niet vijanden ontmoet die meer toegeeflijk waren. Want de koning van dit eiland, die Altabin heette en een wijs man en groot krijger was, en zowel zijn eigen kracht als die van zijn vijanden goed kende, ging aldus met de situatie om, dat hij hun landmacht van hun schepen afsneed en zowel hun zeemacht als hun kamp met een grotere kracht dan de hunne - zowel ter zee als te land - tegemoet ging. Hij dwong hen zich zonder slag of stoot over te geven. Nadat zij aan zijn genade waren overgeleverd, en hij genoegen had genomen met slechts hun eed dat zij geen wapens meer tegen hem zouden opheffen, liet hij hen in veiligheid gaan.

Maar de goddelijke wraak sloeg niet lang na deze trotse ondernemingen toe, want in een tijdsbestek van minder dan honderd jaar ging het Grote Atlantis totaal te gronde en werd het vernietigd. Niet door een grote aardbeving, zoals uw zegsman meedeelt, want dat gehele gebied is slechts aan weinig aardbevingen onderhevig, maar door een zekere vloedgolf of overstroming. Die landen hebben vandaag de dag rivieren die een stuk groter zijn, en veel hogere bergen waar het water zich vanaf stort, dan andere delen van de oude wereld. Maar het is waar dat deze overstroming niet diep was en van de grond gerekend op de meeste plekken ook niet meer dan tot op veertig voet reikte, zodat - hoewel zij mens en dier goeddeels vernietigde - er toch een paar wilde bewoners van het woud ontsnapten. Ook bleven er vogels gespaard door naar de hoge bomen en wouden te vliegen. Voor de mensen geldt, dat hoewel zij op veel plekken gebouwen bezaten die hoger waren dan het water diep was, die overstroming, al was zij ook ondiep, toch lang

aanhield, waarbij degenen uit de vallei die niet verdronken, omkwamen door gebrek aan voedsel en andere noodzakelijke dingen. Verwonder u dus niet over de kleine omvang van de bevolking in Amerika, en ook niet over de ruwheid en onwetendheid van de mensen, want u moet uw Amerikaanse inwoners als een jong volk beschouwen, dat minstens duizend jaar jonger is dan de rest van de wereld. Zoveel tijd lag er tussen de wereldomvattende vloed en hun overstroming in het bijzonder.

Want het schamele restant aan menselijk zaad dat in hun bergen overbleef, bevolkte het land slechts langzaam opnieuw, beetje bij beetje, en omdat het eenvoudige en wilde mensen waren (dit in tegenstelling tot Noach en zijn zonen, die de belangrijkste familie op aarde vormden), waren zij niet in staat, brieven, kunsten en beschaving aan hun nageslacht achter te laten. En zoals zij in hun bergachtige omgeving gewend waren om zich, gezien de buitengewone koude van die gebieden, te hullen in de huiden van tijgers, beren en grote harige geiten, die daar in die streken voorkomen, waren zij - nadat zij in de vallei waren neergestreken en geconfronteerd werden met de onverdraaglijke hitte daar, en geen idee hadden hoe zich lichter te kleden - gedwongen om naakt te gaan rondlopen, wat zij tot op de dag van vandaag nog steeds doen. Zij stellen alleen grote prijs op de veren van vogels, die zij prachtig vinden, en ook dit hebben zij overgenomen van hun voorouders uit de bergen, die erdoor aangetrokken werden doordat er eindeloze zwermen vogels naar de hooggelegen gronden toekwamen terwijl er beneden water stond. U ziet dus, dat wij door het grote ongeluk dat ooit plaatsvond ons verkeer met de Amerikanen zijn kwijtgeraakt, met wie wij van alle anderen het meeste handeldreven omdat zij zich het dichtst bij ons bevonden. Wat de andere delen van de wereld betreft, blijkt zeer duidelijk dat in de tijden die daarop volgden (of het nu aan de oorlogen lag of aan het natuurlijke voortschrijden van de tijd) de zeevaart overal zeer in verval raakte. Met name zag men af van verre reizen, vooral die waarbij galeien gebruikt werden en vaartuigen die ternauwernood de oceaan konden weerstaan. Deze reizen liet men volledig achterwege. U ziet dus, dat het deel van de uitwisseling die er had kunnen zijn als andere naties naar ons toe waren gevaren, al sedert lang is gestopt; tenzij er een zeldzaam ongeluk plaatsvond, zoals dat van u. Aangaande echter de beëindiging van die andere vorm van uitwisseling, namelijk die via onze zeetochten naar andere naties, moet ik u een andere oorzaak onthullen. Ik weet niet of ik het bij het rechte eind heb als ik stel, dat onze scheepvaart naar aantal, sterkte, zeelieden, loodsen en alle andere zaken die op de zeevaart betrekking hebben, nog nooit zo groot is geweest. Om uit leggen waarom wij dan thuis zitten, zal ik u thans een verhaal vertellen dat voor zichzelf spreekt. Het komt in de buurt van uw belangrijkste vraag en daar gaat het u om.

Ongeveer negentienhonderd jaar geleden regeerde in dit land een koning, wiens nagedachtenis wij meer in ere houden dan die van alle anderen. Niet in bijgelovige zin, maar omdat wij hem als een goddelijk instrument zien, ook al gaat het om een sterfelijk mens. Hij heette Salomana. Wij achten hem hoog als de wetgever van onze natie. Deze

koning had een groot hart, werkte in het verborgene aan het goede, en was er volledig op toegelegd zijn koninkrijk en volk gelukkig te maken. In overweging nemend hoe dit land zichzelf door zijn overvloed en omvang kon handhaven zonder enige hulp van de vreemdeling; dat het vijfduizend mijl in omtrek was en voor het grootste deel uit zeldzaam vruchtbare aarde bestond; en overwegend dat de scheepvaart van dit land breed ingezet zou kunnen worden, zowel voor de visserij als voor het vervoer van haven tot haven en evenzeer door naar een aantal kleine eilanden te varen die niet ver van ons vandaan liggen en onder de kroon en wetten van deze staat vallen; in herinnering roepend in welk een gelukkige en bloeiende toestand dit land toen verkeerde, zodat het wel op duizend manieren ten nadele zou kunnen worden gewijzigd maar nauwelijks één keer ten voordele, verordineerde hij daarom als onderdeel van de andere fundamentele wetten van zijn koninkrijk de verbodsbepalingen en verboden die betrekking hebben op de huidige immigratie van vreemdelingen, maar dan ook slechts om - hoewel er aan zijn edele en heldhaftige bedoelingen niets ontbrak - datgene te bestendigen (voor zover de mens zou kunnen vooruitkijken) wat in zijn tijd zo gelukzalig gevestigd was. Die immigratie was toentertijd veelvuldig, hoewel dat na de ramp in Amerika was. Hij deed dit omdat hij in nieuwigheden en in de vermenging van gebruiken geen vertrouwen stelde. Het is waar dat een soortgelijke wet tegen het toelaten van vreemdelingen zonder vergunning, in het Koninkrijk China een oude wet is die niettemin nog steeds wordt toegepast, maar daar is het een slechte zaak die hen tot een merkwaardige, onwetende, angstige en onverantwoordelijke natie gemaakt heeft. Onze wetgever echter maakte zijn wet van een ander kaliber. Want allereerst heeft hij alle menselijke aspecten veiliggesteld, door te bevelen dat er voorzieningen worden getroffen voor het lenigen van de nood van kommervolle vreemdelingen, waarvan u een proeve hebt gehad."

Op welke woorden (en daar was alle reden toe) wij allen opstonden en bogen. Hij ging voort: "Nu die koning ook nog de wens had om menselijkheid en politiek te verenigen en het tegen de menselijkheid vond ingaan om vreemdelingen hier tegen hun wil vast te houden, en tegen het beleid als zij zouden terugkeren om hun kennis omtrent deze staat te onthullen, handelde hij aldus: hij vaardigde het bevel uit, dat de vreemdelingen die toestemming zouden krijgen aan land te gaan, te allen tijde zouden mogen vertrekken als zij dat zouden willen; en dat degenen die wilden blijven, zeer goed verzorgd zouden worden en van de Staat middelen ontvangen voor hun levensonderhoud. Daarmee bleek hij een zo vooruitziende blik te hebben, dat wij ons sinds de lange tijd dat het verbod er is, niet kunnen herinneren dat er ook maar één schip is teruggegaan, terwijl slechts dertien personen verdeeld over een aantal gelegenheden het hebben verkozen om met behulp van onze schepen terug te gaan. Waar de weinigen die zijn teruggekeerd elders verslag van gedaan hebben, weet ik niet. Maar u moet bedenken, dat wat zij ook gezegd hebben, dit in hun eigen streken slechts voor een droom gehouden kan zijn. Wat betreft ons reizen in het vervolg naar andere gebiedsdelen, vond onze wetgever het passend om

dat helemaal te beperken. In China ligt dat anders. De Chinezen varen namelijk overal heen waar zij maar naartoe willen of kunnen, hetgeen laat zien dat hun wet om vreemdelingen buiten te sluiten er een van angst en gebrek aan moed is. Doch onze terughoudendheid kent slechts één uitzondering, die bewonderswaardig is, en wel omdat zij het goede instandhoudt dat uit het contact met vreemdelingen voortkomt, en de negatieve gevolgen uit de weg gaat. En dat zal ik u nu uitleggen.

Hier zal het erop lijken dat ik een weinig ga afdwalen, maar u zult langzaamaan zien dat ik terzake blijf. U zult begrijpen, mijn goede vrienden, dat van alle uitmuntende daden van die koning er een was die er nog bovenuit stak. Het was de oprichting en instelling van een orde, of sociëteit, die wij het Huis van Saloman noemen. Dit is naar onze mening de edelste stichting die ooit op aarde te vinden was, en zij is het lichtend baken van dit koninkrijk. Het is gewijd aan de studie van de werken en schepselen van God. Sommigen denken dat het een weinig verbasterd de naam van de stichter draagt alsof het het Huis van Salomo zou moeten zijn. Maar de verslagen schrijven het zoals het wordt gesproken. Ik meen dan ook, dat het de koning der Hebreeërs weergeeft: bij u beroemd en bij ons niet onbekend. Wij bezitten namelijk enige delen van zijn werken die bij u verloren gegaan zijn; met name de natuurlijke historie die hij van alle planten heeft geschreven: van de ceder van de Libanon tot het mos dat uit de muur groeit, en van alle dingen die leven en beweging bezitten. Dit doet mij vermoeden dat onze koning, daar hij ontdekte dat hij in veel dingen die koning van de Hebreeërs symboliseerde, welke vele jaren vóór hem leefde, hem eerde in de benaming van deze stichting. Ik ben in deze mening gesterkt doordat ik in oude verslagen terugvind dat deze orde of sociëteit soms het Huis van Salomo wordt genoemd en soms het College van het Werk van de Zes Dagen, wat mij ervan overtuigt dat onze uitnemende koning had vernomen van de Hebreeërs dat God de wereld en al hetgeen daarin is, binnen zes dagen geschapen had. Dat is de reden waarom hij dat huis had ingesteld, want ook het onderzoek naar de ware aard van alle dingen, waarbij aan God te meer eer gegund wordt vanwege de knappe wijze waarop hij ze gemaakt heeft, en de mensen er des te nuttiger toepassingen aan kunnen ontlenen, gaf er zijn tweede naam aan.

Maar laten wij ons nu bezighouden met het doel waarvoor wij thans bijeenzijn. Toen de koning zijn gehele volk verboden had om uit te varen naar gebieden die niet onder zijn kroon vielen, vaardigde hij niettemin de order uit dat elke twaalf jaar vanuit dit koninkrijk twee schepen moesten vertrekken, die met verscheidene reizen belast werden. Op elk van deze schepen moest er een afvaardiging zijn van drie van de genoten of broeders van het Huis van Saloman, wier enige opdracht het was, ons kennis te verschaffen over de aangelegenheden en gesteldheid van de landen waarnaar men van plan was ze te zenden; met name over de wetenschappen, kunsten, fabricages en uitvindingen van de gehele wereld. Bovenal moesten zij ons boeken, instrumenten en modellen van allerhande soort brengen. Nadat zij de broeders hadden afgezet, moesten

de schepen terugkeren. De broeders moesten daar aan land blijven tot er een nieuwe missie zou komen. De schepen worden niet anders dan met een voorraad levensbenodigdheden beladen, en met een ruime hoeveelheid kostbaarheden die bij de broeders moet achterblijven, zodat zij daarmee naar eigen goeddunken spullen kunnen kopen en personen belonen. Ik mag u nu niet vertellen hoe voorkomen wordt dat de ruwe zeebonken aan land ontdekt worden; hoe men hen voor een bepaalde periode aan wal brengt en hoe zij zich moeten maskeren met namen uit andere landen en naar welke plaatsen deze reizen zijn uitgestippeld; welke ontmoetingsplaatsen voor de nieuwe reizen zijn aangewezen en soortgelijke bijzonderheden rond deze praktijk, noch is het voor u van veel belang. Maar u ziet eraan dat wij het handelsverkeer handhaven, niet om goud, zilver of juwelen, noch om zijdewaren, noch om kruiden, noch om andere belangrijke benodigdheden; maar slechts opdat Gods eerste schepping, het licht, licht moge ontvangen, en wel uit de groei van alle delen van wereld."

Toen hij dit gezegd had, zweeg hij, net als wij allemaal, want wij waren werkelijk allen verbaasd dat wij zulke vreemde dingen op zo zekere wijze hoorden vertellen. Omdat hij bemerkte dat wij graag iets wilden zeggen, maar nog naar woorden zochten, leidde hij ons met grote hoffelijkheid af, en begon ons vragen te stellen over onze reis en wederwaardigheden. Hij sloot af met te zeggen dat wij er goed aan deden, te bedenken welke ver- blijfsduur wij van de Staat zouden bedingen. Hij verzocht ons, er niet op te beknibbelen, want hij zou net zoveel tijd bewerkstelligen als wij verlangden. Waarop wij allen opstonden en naar voren kwamen om de zoom van zijn schoudermantel te kussen, maar hij wilde het ons niet toestaan en ging ervandoor.

Maar toen het eenmaal onder onze mensen bekend werd dat de Staat gewoon was voorzieningen te bieden aan vreemdelingen die wilden blijven, hadden wij onze handen er vol aan om onze mannen zover te krijgen dat zij naar het schip omkeken, en hen ervan te weerhouden dadelijk naar de gouverneur te gaan om voorzieningen te bepleiten. Met veel omhaal echter hielden wij hen ervan af, totdat wij het erover eens zouden zijn welke koers wij zouden moeten varen.

Wij beschouwden onszelf nu als vrije mannen omdat wij zagen dat er geen gevaar was dat wij totaal zouden omkomen, leefden zeer opgeruimd, gingen eropuit en bekeken wat er binnen onze reikwijdte in de stad en de omliggende plaatsen te bekijken was. Wij maakten kennis met velen uit de stad, niet van de minste soort, uit wier handen wij zulk een menselijkheid ontvingen en zulk een vrijheid en verlangen om vreemdelingen als het ware aan hun boezem te drukken, dat het voldoende was om ons alles te doen vergeten wat ons in onze eigen landen dierbaar was.

Voortdurend kwamen wij met vele dingen in aanraking die het bijzonder waard waren om aanschouwd en doorverteld te worden. Werkelijk, wanneer er ergens ter wereld een

spiegel bestaat die het waard is dat de mens er een blik in werpt, dan is het dat land wel. Op een dag werden twee personen uit ons gezelschap uitgenodigd voor een familiefeest, zoals ze dat noemen. Het is een zeer natuurlijk, devoot en eerbiedig gebruik en toont aan dat die natie geheel en al uit goedheid bestaat. Het gaat op de volgende wijze. Iedere man die het mag beleven dat er dertig personen aan zijn lichaam zijn ontsproten die allen in leven zijn en ouder zijn dan drie jaar, mag dit feest houden, wat geschiedt op kosten van de Staat. De vader van de familie, die zij de *tirsan* noemen, roept twee dagen voor het feest drie vrienden tot zich op wie hij graag een beroep wil doen. Ook wordt hij bijgestaan door de gouverneur van de stad of plaats waar het feest gevierd wordt. Alle familieleden, van beiderlei kunne, krijgen een oproep om hem te bezoeken. Gedurende deze twee dagen houdt de tirsan beraad om ervoor te zorgen dat het er met de familie goed voor staat. Mochten er tussen de familieleden onenigheden bestaan of rechtszaken lopen, dan worden ze daar in onderling overleg opgelost en worden er concessies gedaan.

Als er iemand van de familie in acute financiële nood verkeert of verzwakt is, wordt daar opdracht gegeven om hun nood te lenigen en hun voldoende middelen voor levensonderhoud te verstrekken. Wanneer iemand kwaadaardig handelt of het verkeerde pad bewandelt, wordt hij daar gekapitteld en ernstig bekritiseerd. Evenzo wordt de gang van zaken rond huwelijken vastgesteld, wordt de levensloop bepaald die elk van hen zou moeten volgen, en worden er diverse andere overeenkomstige opdrachten uitgevaardigd en adviezen gegeven. De gouverneur blijft tot het einde toe zitten, om - hoewel dat zelden nodig is - door zijn gewicht als openbare autoriteit, besluiten en orders van de tirsan te doen uitvoeren, voor het geval men die niet zou willen gehoorzamen; zoveel eerbied en gehoorzaamheid bewijzen zij de orde van de natuur.

Ook kiest de tirsan dan altijd een van zijn zonen uit om bij hem in huis te wonen en die wordt naderhand altijd de Zoon van de Wijnrank genoemd. De reden hiervan zal uit het navolgende blijken. Op de feestdag begeeft de vader, ofwel tirsan, zich na de godsdienst naar een grote kamer waar het feest gevierd wordt. Achter in dit vertrek bevindt zich een platform. Tegen de muur, in het midden van het platform, wordt een stoel voor hem neer- gezet, met daarvoor een tafel en een kleed. Boven de stoel hangt een ronde of ovale luifel van klimop; een klimop die iets witter is dan die van ons, net als het blad van een zilveresp, maar glanzender, want hij is gedurende de gehele winter groen. De luifel is merkwaardig omkranst met zilver en zijde van diverse kleuren waarmee de klimop doorvlochten of omwonden is, en wordt altijd gemaakt door een paar dochters uit de familie. Vanaf de bovenkant hangt er een fijne sluier neer van zijde en zilver. Maar het hoofdbestanddeel ervan is echte klimop. Nadat die weer weggehaald is, willen de vrienden van de familie er graag wat bladeren of twijgen van hebben om te bewaren. De tirsan treedt binnen met al zijn afstammelingen of nakomelingen. De mannen gaan voor hem uit en de vrouwen lopen achter hem aan. Wanneer er een moeder is van wier

lichaam alle nako- melingen afstammen, wordt er in een vertrek aan de rechterbovenzijde van de stoel een afschutting gemaakt, met een eigen deur en een gegraveerd goud en blauw glas-in-lood- raam. Daar zit zij zonder gezien te worden.

Wanneer de tirsan is binnengekomen, neemt hij op de stoel plaats. Alle nakomelingen gaan tegen de muur staan, zowel achter hem, als langs de zijkanten van het platform, in rangorde van leeftijd, zonder onderscheid naar geslacht. Zo blijven zij staan. Wanneer hij gezeten is in de kamer die dan altijd vol mensen staat, maar ordelijk blijft en niet chaotisch is, komt er, na een korte onderbreking, bij de ingang aan het begin van de kamer een *taratan* (wat zoveel wil zeggen als 'heraut') binnen, met aan elke kant een jonge knaap, waarvan de ene een rol draagt van hun glanzende gele perkament, en de andere een tros gouden druiven met een lange voet of steel. De heraut en de kinderen zijn gehuld in mantels van zeewatergroen satijn, maar de mantel van de heraut is doorwerkt met goud, en heeft een sleep. Dan begeeft de heraut zich met drie plichtplegingen, beter gezegd buigingen, tot aan het platform, en neemt daar eerst de rol in zijn hand. Deze rol is het mandaat van de konings, bevattende belastinggaven en vele voorrechten, vrijstellingen en erezaken die aan de vader van de familie gegund worden. Ze wordt altijd opgesteld en gericht 'Aan hem die onze zeer geliefde vriend en schuldeiser is', hetgeen een titel is die alleen bij deze gelegenheid past. Men zegt namelijk, dat de koning aan niemand iets verschuldigd is, behalve dan ten aanzien van de voortplanting van zijn onderdanen. Het zegel dat aan het mandaat van de koning bevestigd is, is de afbeelding van de konings, in gouden haut-reliëf of in goud gemodelleerd. Hoewel zulke mandaten gewoonlijk rechtens direct worden uitgevoerd, worden ze toch van geval tot geval aangepast, overeenkomstig de omvang en waardigheid van de familie. De heraut leest dit mandaat hardop voor. Terwijl het voorgelezen wordt, staat de vader ofwel tirsan overeind, ondersteund door naar keuze twee van zijn zonen.

Dan bestijgt de heraut het platform en overhandigt het mandaat aan de tiran. Tegelijkertijd is er door allen die aanwezig zijn een uitroep in hun taal, die hier op neerkomt: 'Gelukkig is het volk van Bensalem.' Dan neemt de heraut de tros druiven, waarvan zowel de steel als de druiven van goud zijn, van het andere kind over. De druiven echter zijn fijn geglazuurd. Wanneer de mannen in de familie in de meerderheid zijn, worden de druiven paars geglazuurd en wordt er een klein zonnetje bovenop gezet. Zijn de vrouwen in de meerderheid, dan worden de druiven groenachtig geel geglazuurd en komt er een halve maan op de bovenkant. Er zijn net zoveel druiven als er afstammelingen van de familie zijn. Ook deze gouden tros wordt door de heraut aan de tirsan overhandigd, die hem direct daarop door- geeft aan de zoon die hij van te voren had uitgekozen om met hem in huis te verblijven. Deze draagt de tros, als teken van eer, voor zijn vader uit, telkens als die zich daarna in het openbaar vertoont. De zoon wordt voortaan de Zoon van de Wijnrank genoemd. Nadat deze ceremonie is afgelopen, trekt

de vader, ofwel de tirsan, zich terug, en na enige tijd verschijnt hij weer bij het diner, waar hij net als tevoren onder de luifel zit. Geen enkele van zijn afstammelingen zit bij hem, ongeacht hun status of waardigheid, tenzij zij van het Huis van Saloman zijn. Hij wordt slechts door zijn eigen kinderen bediend, voor zover zij mannelijk zijn. Zij bedienen hem aan tafel op hun knieën. De vrouwen staan slechts tegen de muur geleund om hem heen. In de kamer onder zijn platform staan aan alle kanten tafels voor de gasten die genodigd zijn. Zij worden met alle egards bediend. Tegen het eind van het diner (dat bij hen tijdens de grootste feesten nooit langer duurt dan anderhalf uur) wordt er een gezang aangeheven, dat verschilt naar gelang van de verbeeldingskracht van degene die het heeft gecomponeerd (zij hebben namelijk een voortreffelijke dichtkunst), maar altijd de lof van Adam, Noach en Abraham tot onderwerp heeft. Beide eerstgenoemden bevolkten de wereld, en laatstgenoemde was de vader van de gelovigen. Het gezang wordt altijd afgesloten met een dankzegging voor de geboorte van onze Heiland, in wiens geboorte de geboorten van allen niet anders dan gezegend zijn.

Wanneer het diner is afgelopen, trekt de tirsan zich opnieuw terug. Nadat hij zich heeft teruggetrokken op een plek waar hij in beslotenheid enige gebeden opzegt, treedt hij voor de derde keer aan - met al zijn afstammelingen, die net als voorheen om hem heen staan - om de zegen te geven. Dan roept hij hen een voor een naar voren, door willekeurig een naam op te noemen, hoewel er zelden van de leeftijdsvolgorde wordt afgeweken. De persoon die opgeroepen wordt (de tafel is vooraf weggehaald) knielt voor de stoel neer. De vader legt zijn hand op zijn of haar hoofd, en geeft met deze bewoordingen de zegen: ”Zoon van Bensalem (of dochter van Bensalem), hier spreekt uw vader. Aan het woord is de man door wie gij adem en leven hebt. De zegen van de eeuwige Vader, de Vredevorst, en de Heilige Duif, moge op u nederdalen, en u vele goede dagen bezorgen waarop u op pelgrimage bent.” Dit zegt hij tot elk van hen. Wanneer dit geschiedt is en hij zonen heeft die buitengewoon verdienstelijk en deugdzaam zijn, roept hij hen weer bij zich, mits er niet meer dan twee van zijn. Dan zegt hij tegen hen, terwijl hij zijn arm om hun schouders legt en zij staan: ”Zonen, het is goed dat u geboren bent. Bewijs God eer en houd tot het einde toe vol.” Bovendien overhandigt hij elk van hen een kleinood, vervaardigd in de vorm van een korenaar, dat zij daarna altijd op de voorkant van hun tulband of hoed dragen. Hierna geven zij zich, zoals bij hen gebruikelijk is, voor de rest van de dag over aan muziek en dans en aan andere soorten van ontspanning. Precies zo gaat het er op dat feest toe.

Tegen die tijd waren er zes of zeven dagen voorbijgegaan. Ik had dadelijk kennis gemaakt met een koopman van die stad, die Joabin heette. Hij was een besneden jood. Er bevinden zich onder hen namelijk nog een paar joodse families, die zij hun eigen godsdienst laten belijden. Daartoe hebben zij des te meer reden nu dezen een totaal ander temperament hebben dan de joden in andere streken. Want terwijl de laatsten de naam van Christus haten en een diepgewortelde verborgen rancune koesteren jegens de

mensen onder wie zij leven, kennen de eerstgenoemden daarentegen onze Heiland veel verheven eigenschappen toe en houden zij buitengemeen veel van het volk van Bensalem. De man waarover ik spreek, zou vast en zeker erkennen dat Christus uit een maagd geboren was en meer was dan een mens; hij zou vertellen hoe Christus door God tot heerser over de serafijnen was gemaakt, die zijn troon bewaken. Ook noemt men hem de Melkweg en de Eliah van de Verlosser, en geeft men hem vele andere verheven namen die, hoewel zij onderdoen voor zijn goddelijke majesteit, toch ver afstaan van het taalgebruik van andere joden. Wat betreft het land van Bensalem, bleef deze man daar steeds vol lof over, aangezien de joden het daar vanuit hun traditie graag deden voorkomen dat hun volk afstamde van Abraham via een andere zoon, die zij Nachoran noemen; dat Mozes door een *kabbala* de wetten van Bensalem verordineerde die zij thans gebruiken; en dat wanneer de Verlosser op zijn troon in Jeruzalem mocht komen plaatsnemen, de koning van Bensalem aan zijn voeten zou zitten, terwijl andere koningen een grote afstand zouden moeten bewaren. Maar toch was de man - afgezien van deze joodse dromen - wijs, geleerd en zeer omzichtig, en uitstekend ingevoerd in de wetten en gebruiken van die natie.

Tussen andere gesprekken door, vertelde ik hem op zekere dag dat ik zeer aangedaan was door het verhaal dat ik van enkelen uit het gezelschap gehoord had over hun gebruik om het familiefeest te houden, want, dacht ik bij mijzelf, ik had nog nooit eerder vernomen van een plechtigheid waarin de natuur zozeer op de voorgrond stond. En omdat de voortplanting van gezinnen voortkomt uit gemeenschap binnen het huwelijk, wilde ik graag van hem weten welke huwelijkse wetten en gebruiken zij hadden en of zij het huwelijk goed in stand hielden en aan één vrouw gebonden waren. Want waar een populatie zo onder druk staat als ook bij hen het geval leek te zijn, mag men er gewoonlijk meer dan één vrouw op nahouden. Hierop zei hij:

"U hebt reden om dat schitterende instituut van het familiefeest te loven. Het is beslist onze ervaring dat de families die deelnemen aan de zegeningen van dat feest, daarna steeds op een buitengewone wijze floreren en voorspoed kennen. Maar luister nu naar me, dan zal ik u vertellen wat ik weet. U zult begrijpen dat er onder de hemel geen kuisere natie te vinden is als Bensalem, noch een die zo vrij is van alle vervuiling of onwaardigheid. Het is de maagd van de wereld. Ik herinner me dat ik in een van uw Europese boeken heb gelezen, dat er onder u een heilige kluizenaar was, die graag de geest van de seksuele omgang tussen man en vrouw wilde zien. Er verscheen aan hem een kleine, smerige, lelijke Ethiopiër. Had hij echter verlangd de geest van de kuisheid van Bensalem te zien, dan zou deze hem zijn verschenen in het evenbeeld van een schone, prachtige cherubijn. Want er is onder sterfelijke mensen niets schoner en bewonderswaardiger dan de kuise geest van dit volk.

Weet daarom, dat zij geen onlusten kennen, noch losbandige huizen, noch courtisanes, noch iets van dien aard. Sterker nog, zij slaan u, in Europa, waar zulke dingen zijn toegestaan, met afschuw gade. Zij zeggen dat u het huwelijk buiten werking hebt gesteld, want het wordt ingevoerd als remedie tegen onwettig seksueel verlangen; en natuurlijk seksueel verlangen lijkt een aansporing tot het huwelijk te zijn. Doch wanneer mannen een remedie bij de hand hebben die beter aansluit bij hun verdorven wil, wordt het huwelijk bijna afgestoten. Daarom treft men bij u ontelbare mannen aan die niet huwen, en liever een losbandig en onzuiver vrijgezellenleven leiden, dan onder het juk van het huwelijk te gaan. Velen die wel huwen, doen dat laat, wanneer het frisse en de kracht van hun jaren zijn verstreken. En wanneer zij huwen, wat is het huwelijk voor hen dan méér dan een koopje waarin zij verbondenheid zoeken, of een stuk grond, of een reputatie, of iets anders waaraan zij, bijna ongeacht wat het is, behoefte hebben; in plaats van de getrouwe huwelijkse vereniging van man en vrouw, die oorspronkelijk was ingesteld. Het is toch niet mogelijk dat degenen die zo verachtelijk zoveel van hun kracht hebben weggeworpen, kinderen (die uit hetzelfde zijn samengesteld) net zo hoogachten als kuise mannen dat doen? Binnen het huwelijk kan er dus veel hersteld worden, zoals dat ook zou moeten, als die dingen slechts uit noodzaak geduld zouden worden. Maar nee, zij blijven nog steeds bestaan als een uitgesproken belediging van het huwelijk.

Het frequenteren van zulke losgeslagen plekken, of het zijn toevlucht zoeken tot courtisanes, wordt onder getrouwde mannen niet méér bestraft dan onder vrijgezellen. En de perverse gewoonte van partnerruil en het genoegen dat men schept in de omarmingen van prostituees (waar de zonde tot een kunst wordt verheven), zorgen ervoor dat het huwelijk maar een saaie aangelegenheid is en een soort druk of belasting. Zij horen u deze zaken verdedigen, als zouden zij groter kwaad voorkomen, zoals overspel, het ontmaagden van maagden, onnatuurlijke lust, en meer van dat alles. Maar zij zeggen dat dit een bespottelijke wijsheid is en noemen het het offer van Lot, die om te voorkomen dat zijn gasten tot misbruik overgingen, zijn dochters aanbood. Voorts zeggen zij nog, dat men hier maar weinig bij wint, aangezien genoemde ondeugden en voorkeuren nog steeds bestaan en floreren, en dat onwettige lust als een oven is, die - wanneer je de vlammen helemaal uitdraait - zal uitdoven, maar die, als je er ook maar enige lucht bij laat, zal gaan razen. Wat de mannelijke liefde betreft, daar vertonen zij geen spoor van. Toch zijn er in de wereld weer niet zulke getrouwe en onverbroken vriendschappen als daar. Globaal genomen, heb ik (zoals ik eerder zei) nergens gelezen over een volk dat zo kuis is als dat van hen. Hun gebruikelijke zegswijze is, dat wie onkuis is, zichzelf niet kan achten; en zij zeggen dat de achting die men iemands Zelf bewijst, naast religie, de belangrijkste beteugeling van alle ondeugden is."

Nadat hij dit gezegd had, pauzeerde de goede jood even, waarop ik - die hem veel liever hoorde doorpraten dan dat ik zelf wilde spreken, en toch van mening zijnd dat het

gepast was dat ik tijdens zijn gesprekspauze mij niet geheel en al stil zou houden - slechts dit zei, dat ik tegen hem wilde zeggen, zoals de weduwe uit Sarepta tegen Elias zei: 'U bent gekomen om ons onze zonden in herinnering te brengen', en dat ik toegaf dat de rechtvaardigheid van Bensalem groter was dan de rechtvaardigheid van Europa. Bij welke toespraak hij zijn hoofd boog en op deze wijze voortging:

"Zij hebben ook vele wijze, uitstekende wetten die op het huwelijk betrekking hebben. Polygamie staan zij niet toe. Zij hebben verordineerd dat niemand met een ander mag huwen of een huwelijkse verbintenis mag aangaan binnen een maand na hun eerste kennismaking. Het huwen zonder toestemming van de ouders maken zij niet ongeldig, maar beboeten zij via de erfgenamen. De kinderen uit dergelijke huwelijken mogen namelijk hooguit een derde erven van de nalatenschap van hun ouders. In een boek van een van uw mannen heb ik gelezen over een denkbeeldige staatsvorm waar het het gehuwde paar wordt toegestaan elkaar, voordat zij gaan trouwen, naakt te zien. Dit staat hun niet aan, want zij beschouwen het als verachtelijk om te weigeren na zo iets intiems te weten te zijn gekomen. Vanwege echter de vele verborgen gebreken in het lichaam van man en vrouw, weten zij een beschaafdere manier. Vlak bij elke stad namelijk hebben zij een aantal baden (die zij de baden van Adam en Eva noemen), waar een van de vrienden van de man en een van de vrienden van de vrouw hen elk afzonderlijk naakt mogen zien baden."

Terwijl wij aldus in gesprek waren, kwam er iemand aan, die in een kostbare huik gekleed was, boodschapper leek te zijn, en met de jood sprak. Deze wendde zich daarop tot mij en zei: "U wilt mij wel verontschuldigen, want ik word voor een spoedzaak weggeroepen." De volgende morgen kwam hij weer naar mij toe. Hij was in een vrolijke bui, zo te zien, en zei: "De gouverneur van de stad heeft vernomen dat een van de vaders van het Huis van Salomon vandaag over een week hier naartoe komt. We hebben al zo'n tien jaar geen van hen gezien. Hij komt een officieel bezoek brengen, maar de redenen van deze komst zijn geheim. Ik zal zorgen dat u en uw kameraden een goed plaatsje krijgen om zijn entree te zien." Ik bedankte hem en zei tegen hem dat ik met het nieuws zeer verblijd was.

Toen de bewuste dag was aangebroken, maakte hij zijn entree. Hij was een man van gemiddelde lengte en leeftijd die er aantrekkelijk uit zag, en hij straalde uit of hij medelijden had met de mensheid. Hij ging gekleed in een gewaad van fijne zwarte stof en wijde mouwen, met een cape. De kleding die hij daaronder droeg, bestond uit hoogwaardig wit linnen dat tot aan zijn voeten doorliep, omgord met een gordel uit dezelfde stof. Hij droeg een omslagdoek of schoudermantel van dezelfde stof rond zijn nek. Hij had merkwaardige handschoenen, bezet met stenen, en schoenen van perzikkleurig fluweel. Zijn nek was bloot tot aan de schouders. Zijn hoed was gelijk een helm of Spaanse *montero*(jagerskap) en zijn lokken krulden er netjes onder uit. Ze waren

bruin van kleur. Zijn baard was rondgeknipt en was iets lichter dan zijn haar, maar had verder dezelfde kleur. Men droeg hem in een rijke wagen, zonder wielen, als een soort draagbaar, met twee paarden aan elk uiteinde, die rijk opgetuigd waren met blauw geborduurd fluweel. Er gingen twee voetknechten aan weerszijden in dezelfde uitrusting. De wagen bestond geheel uit verguld cederhout dat met kristal versierd was, behalve dan dat aan de voorkant panelen met saffieren zaten, die in raamwerken van goud waren gevat, en aan de achterkant iets wat op smaragden met een Peruaanse kleur leek. Er was ook een gouden zon, die stralend bovenop in het midden stond. Bovenop aan de voorkant stond een kleine gouden cherubijn met gespreide vleugels. De wagen was bedekt met blauw doorweven goudbrokaat. Voor hem uit gingen vijftig bedienden, allen jonge mannen, in losse witsatijnen driekwart-mantels, kousen van witte zijde, schoenen van blauw fluweel en hoeden van blauw fluweel, met fijne veren van diverse kleuren, die als hoedenbanden rondom waren vastgezet. Verder gingen er twee mannen blootshoofds voor de wagen uit, in linnen kledij die tot op de voet doorliep, omgord en met blauwfluwelen schoenen. Een van de mannen droeg een bisschopsstaf en de andere de staf van een landsman, in de vorm van een herdersstaf. Geen van beide voorwerpen was van metaal. De bisschopsstaf was van balsemhout en de herdersstaf van cederhout. Voor noch achter zijn wagen had hij ruiters, naar het schijnt om alle tumult en moeilijkheden te vermijden. Achter zijn wagen liepen alle leidinggevenden en hoofden van de bedrijven van de stad. Hij zat alleen, op kussens van een hoogwaardig blauw pluche. Onder zijn voeten lagen merkwaardige tapijten van diverse kleuren zijde, zoals de Perzische, maar dan veel fijner. Terwijl hij voortging, hield hij zijn ontblote hand omhoog, alsof hij de mensen zegende, maar dan in stilte. De straat hield zichzelf schitterend in toom, zodat er nog nooit een leger was geweest waarvan de mannen in een betere gevechtsopstelling hadden gestaan dan bij deze mensen het geval was. In de vensteropeningen verdrong zich evenmin een menigte, maar iedereen stond erin, alsof zij daar waren neergezet.

Toen het schouwspel voorbij was, zei de jood tegen me: ”Ik zal niet zo goed voor u kunnen zorgen als ik zou willen, aangezien de stad mij belast heeft met de verzorging van deze belangrijke persoon.” Drie dagen daarna kwam de jood weer bij mij en zei: ”U en uw mannen hebben geluk, want de vader van het Huis van Salomon heeft uw aanwezigheid hier opgemerkt en heeft mij opgedragen u te zeggen, dat hij u en uw gehele gezelschap bij zich wil toelaten en voor een van uw mannen, die u zult uitkiezen, een privé- audiëntie zal houden. Hiervoor heeft hij overmorgen vastgelegd. Aangezien hij van plan is u zijn zegen te geven, heeft hij besloten dat in de voormiddag te doen.” We kwamen daar op de dag en het uur die voor ons bestemd waren. Mijn genoten hadden mij uitgekozen om hem onder vier ogen te spreken. Wij troffen hem aan in een fraaie kamer die rijk behangen was en waar onder onze voeten tapijten lagen, zonder dat er een verwijzing was naar zijn rang. Hij zat was op een lage troon die rijk versierd was. Boven zijn hoofd bevond zich een kostbare stoffen luifel van blauw geborduurd satijn.

Hij was alleen, met uitzondering van twee erepages, een aan elke zijde, die keurig in het wit waren gekleed. Zijn kleding daaronder leek op die welke wij hem hadden zien dragen in de wagen, maar in plaats van zijn gewaad was hij gehuld in een mantel met een cape, van hetzelfde fijne zwart, die om hem heen was vastgemaakt. Toen wij binnenkwamen, bogen wij diep bij onze eerste entree, zoals ons was bijgebracht. Toen wij bij zijn stoel waren aangekomen, stond hij op en strekte zijn ongehandschoende hand uit in een zegenend gebaar. Ieder van ons boog diep voorover en kuste het uiteinde van zijn schoudermantel. Toen dat gebeurd was, vertrok de rest en bleef ik achter. Daarna gebaarde hij de pages de kamer uit, deed mij naast hem plaatsnemen en sprak aldus tot mij in de Spaanse taal:

"God zegene u, mijn zoon. Ik zal u het belangrijkste kleinood geven dat ik heb, want ik zal u, omwille van de liefde voor God en mens, vertellen over de ware staat van het Huis van Salomon. Zoon, om u bekend te maken met de ware staat van het Huis van Salomon, zal ik deze volgorde aanhouden. Ten eerste zal ik het doel van onze stichting uitleggen. Ten tweede, leg ik de voorbereidingen en instrumenten uit waarover wij voor ons werk beschikken. Ten derde, de diverse aanstellingen en functies die aan onze genoten zijn toegewezen. En ten vierde, de geboden en riten die wij in acht nemen.

De doelstelling van onze stichting is de kennis van de oorzaken en geheime bewegingen van de dingen, en het verbreden van de grenzen van het menselijk rijk, om daarmee alle mogelijke dingen tot stand te brengen.

De voorbereidingen en instrumenten zijn deze. Wij hebben grote, diepe grotten die in diepte verschillen. De diepste zijn zeshonderd *vadem* diep. Sommige ervan zijn uitgegraven en aangelegd onder grote heuvels en bergen, zodat wanneer u de diepte van de heuvel en de diepte van de grot bij elkaar optelt, sommige daarvan meer dan drie mijl diep zijn. We zien, dat de diepte van een heuvel en de diepte van een grot gerekend vanaf de aardoppervlakte, dezelfde zijn. Beide zijn even ver verwijderd van de zon en de stralen van de hemels, als van de open lucht. Deze grotten noemen wij het lagere gebied. Wij wenden ze aan voor al het stollen, verharden, koelen en conserveren van lichamen. Wij gebruiken ze evenzo voor het nabootsen van natuurlijke mijnen en eveneens voor het produceren van nieuwe, kunstmatige metalen, door middel van samenstellingen en materialen die wij gebruiken en daar jarenlang laten liggen. Soms gebruiken we ze ook (wat vreemd mag lijken) voor het genezen van bepaalde ziekten en voor het verlengen van het leven van sommige kluizenaars die het verkiezen daar te wonen, goed voorzien van alle noodzakeijke dingen. Zij leven echt zeer lang en wij leren ook heel veel van ze.

Wij bezitten opslagplaatsen op verscheidene plekken in de grond, waarin wij verschillende soorten specie stoppen, net zoals de Chinezen dat met hun porselein doen. Dat van ons echter is er in een grotere verscheidenheid; enkele soorten ervan zijn fijner.

Wij hebben ook een grote verscheidenheid aan compost en grond om daarmee de bodem vruchtbaar te maken. Wij bezitten hoge torens. De hoogste daarvan is ongeveer een halve mijl hoog. Sommige daarvan hebben wij bovendien op hoge bergen gezet, zodat het hoogste punt van heuvel plus toren bij de hoogste ervan op ten minste drie mijl ligt. Deze plaatsen noemen wij het hogere gebied, en de lucht tussen de hoge en de lage plaatsen beschouwen wij als een tussengebied. Deze torens gebruiken wij, overeenkomstig hun uiteenlopende hoogten en ligging, voor isolatie, koeling en conservering, en voor het waarnemen van diverse weerkundige verschijnselen - zoals winden, regen, sneeuw, hagel en ook om enkele van de vurige meteoren te zien. Bovenop de torens zijn op bepaalde plekken de verblijfplaatsen van kluizenaars. Soms brengen wij hun een bezoek en geven wij hun aanwijzingen over wat zij moeten waarnemen.

Wij bezitten zowel grote zout- als zoetwatermeren die ons van vis en gevleugelte voorzien. We gebruiken ze ook om er bepaalde natuurlijke materialen in te begraven, want wij hebben ontdekt dat er verschil is tussen dingen die in de grond begraven zijn of in de lucht onder de grond, en dingen die in water begraven zijn. Wij hebben ook poelen waarvan sommige zoet water uit zout water filtreren, en andere via een techniek zoet water in zout water omzetten. Wij hebben ook enige rotsen in het midden van de zee, en enige baaien aan de kust voor bepaalde werkzaamheden waarbij zeelucht en zeedamp vereist zijn. Evenzo hebben wij wilde stromen en watervallen, die ons veel soorten bewegingen leveren. Eveneens hebben wij machines om wind te verveelvoudigen en tevoorschijn te roepen om ook daarmee diverse bewegingen op gang te brengen.

Wij bezitten ook een aantal kunstmatige bronnen en fonteinen, in nabootsing van de natuurlijke bronnen en baden, doormengd met ferrosulfaat, zwavel, staal, koper, lood, nitraat en andere bodemstoffen; en dan hebben we nog kleine bronnen voor het extraheren van velerlei zaken. De wateren daar, nemen de werkzame kracht sneller en beter op dan wanneer ze in vaten of bassins zouden zitten. Hieronder bevindt zich een water dat wij het paradijselijke water noemen, aangezien wij er voor zorgen dat het zeer werkzaam voor de gezondheid en een langere levensduur is.

Wij bezitten ook grote, ruime huizen, waar wij weerkundige verschijnselen nabootsen en aanschouwelijk maken, zoals sneeuw, hagel, regen, sommige kunstmatige regens bestaande uit objecten en niet uit water, en donderslagen en bliksems. Ook brengen wij in de lucht objecten voort, zoals kikkers, vliegen en verscheidene andere.

Wij bezitten ook bepaalde vertrekken die wij gezondheidskamers noemen, waar wij naar ons inzicht en goeddunken de lucht kwalitatief verbeteren om verscheidene ziekten te genezen en de gezondheid in stand te houden.

Wij bezitten ook fraaie, grote baden met allerlei vloeistofmengsels om er ziekten mee te genezen en het menselijk lichaam van uitdroging te herstellen; en andere om er de zenuwen, vitale delen en de levenssappen en structuur van te laten aansterken.

Wij bezitten ook diverse grote boomgaarden en tuinen met veel afwisseling, waarbij het ons minder om schoonheid dan om de gevarieerdheid van grond en bodem en hun geschiktheid voor diverse bomen en kruiden te doen is. Er zijn er bij die zeer ruim zijn opgezet, waar bomen en bessen uitgezet zijn waaruit wij, net als bij wijngaarden, verscheidene soorten dranken maken. In deze gaarden brengen wij bovendien alle voortbrengselen van het enten en het inbrengen van entstoffen in de praktijk, bij zowel wildgroeiende bomen als fruitbomen. Dit leidt tot vele resultaten. Wij laten kunstmatig - in genoemde wijngaarden en tuinen - bomen en bloemen eerder of later opkomen dan in het voor hen geëigende seizoen, en sneller opgroeien en vrucht dragen dan zij op natuurlijke wijze doen. Ook maken wij ze kunstmatig veel groter dan zij van nature zijn. Hun vruchten maken wij groter en zoeter, met een smaak, geur, kleur en vorm die afwijken van die welke zij van nature hebben. En vele ervan bewerken wij zo, dat zij voor medicinaal gebruik geschikt worden.

Wij bezitten ook de middelen om diverse planten te laten groeien door grondmengsels zonder zaden; diverse nieuwe planten te maken die van de gewone verschillen; en een boom of plant in een andere te veranderen.

"Wij bezitten ook parken en allerlei besloten ruimten met dieren en vogels. Die gebruiken wij niet alleen om ze tentoon te stellen of vanwege hun zeldzaamheid, maar evenzeer voor secties en proeven, opdat ons daardoor helder kan worden wat er in het lichaam van een mens verricht kan worden. Daarbij stuiten wij op vele vreemde effecten, zoals dat het leven erin voortgaat hoewel verscheidene delen, die gij tot de vitale rekent, vergaan zijn en weggenomen; het weer bijgebracht kunnen worden van een paar die er dood leken bij te liggen, en nog meer van die dingen. Wij proberen ook alle vergiften en andere behandelingen op hen uit, zowel in de vorm van operatieve ingrepen als via de uitwendige geneeskunst.

Evenzo maken wij ze via een bepaalde techniek groter of kleiner dan zij uit hun aard zijn, en maken ze omgekeerd kleiner en remmen ze in hun groei af. Wij zorgen ervoor dat ze vruchtbaarder zijn en meer voortbrengen dan van nature, en omgekeerd maken wij ze onvruchtbaar, dus zonder mogelijkheid zich te kunnen voortplanten. Wij zorgen er ook voor dat ze op veel manieren in kleur, vorm en activiteit verschillen. We slagen erin om onderlinge vermenging en geslachtsgemeenschap tussen verschillende soorten te bewerkstelligen, die vele nieuwe soorten hebben voortgebracht. Deze zijn niet onvruchtbaar, zoals men in het algemeen denkt. Wij maken verschillende soorten slangen, wormen, vliegen en vissen vanuit ontbinding, waarvan sommige feitelijk zo

worden opgewerkt dat zij een eind in de richting van volmaakte wezens - zoals dieren of vogels - worden gestuwd, een sekse hebben en zich voortplanten. Wij doen dit niet op goed geluk, maar weten op voorhand uit welke materie en onderlinge vermenging welke van die soort schepselen zullen ontstaan.

Wij bezitten ook een speciaal soort poelen waar wij met vissen experimenteren, zoals wij zojuist al zeiden ten aanzien van dieren en vogels.

Wij bezitten ook plaatsen waar wormen en vliegen die voor bijzondere doeleinden gebruikt worden, geteeld en tot voortplanting gebracht worden, net zoals bij u het geval is met zijderupsen en bijen.

Ik zal u niet vermoeien met te verhalen over onze brouwerijen, bakkerijen en keukens, waar wij allerlei dranken, broden en vleessoorten bereiden, die zeldzaam zijn en een bijzondere uitwerking hebben. Wij hebben wijn uit druiven en dranken uit ander sap, uit vruchten of granen, uit wortelen en uit mengsels met honing, suiker, manna, en gedroogde en uitgekookte vruchten. Ook uit de tranen(30) of wonden van bomen en van de pulp van plantenstengels. Deze dranken zijn van verschillende jaren; er zijn er bij die uiteindelijk wel de veertig jaar halen. Wij hebben ook dranken die uit allerlei kruiden, wortels en specerijen gebrouwen zijn, bovendien nog uit verscheidene soorten vruchtvlees en wit vlees. Sommige van deze dranken zijn feitelijk zowel vlees als drank tegelijk, zodat er nogal wat mensen zijn, vooral op leeftijd, die daar graag op leven en er verder weinig tot geen vlees of brood naast gebruiken. Bovenal proberen wij dranken te maken uit extreem kleine partikeltjes om ze in het lichaam te laten binnendringen, en toch zijn ze in het geheel niet bijtend, scherp of wegvretend, in zoverre, dat wanneer men bepaalde ervan op de rugzijde van uw hand aanbrengt, zij met een kleine vertraging doordringen tot aan de handpalm en toch in de mond mild smaken. Wij hebben ook waters die wij op zo'n manier laten rijpen dat zij voedzaam worden, zodat het werkelijk uitstekende dranken zijn. Menigeen wil niet anders meer drinken. Wij hebben brood uit verschillende graansoorten, wortels en pitten, en ook zijn er broodsoorten uit gedroogd vlees en gedroogde vis, met een verscheidenheid aan restanten en smaakversterkers, zodat enkele ervan buitengewoon de eetlust opwekken. Sommige zijn zo voedzaam dat verscheidene mensen er zonder enig ander vlees op leven en heel oud worden. Wat de vleessoorten betreft, laten we sommige daarvan zo pletten en mals maken en versterven, evengoed zonder dat ze verrotten, dat een lichte warmte van de maag ze in een goed verteerbare massa zal omzetten, net zoals een sterke hitte met vlees zou doen dat anderszins is toebereid. Wij hebben ook bepaalde vleessoorten, brood en dranken die, wanneer mannen ze tot zich nemen, hen in staat stellen lange tijd daarna te vasten; en andere voeding die na inname het vlees van de lichamen van mannen tastbaar harder en sterker maakt, en hun kracht veel groter dan anders het geval zou zijn.

Wij bezitten verdeelpunten of winkels voor medicijnen. Daaruit kunt u gemakkelijk de conclusie trekken dat - als wij zo'n verscheidenheid aan planten en levende wezens hebben, meer dan gij in Europa (wij weten namelijk wat gij hebt), de plantaardige middelen, medicijnen en bestanddelen van medicijnen eveneens in een des te grotere verscheidenheid aanwezig moeten zijn. Bovendien hebben wij ze van verschillende jaargangen en lange gistingsprocessen. Wat hun aanmaak betreft, beschikken wij niet alleen over allerlei hoogwaardige destillatie- en scheidingstechnieken - vooral door middel van matig verwarmen en het filtreren via diverse filters en substanties - maar ook over precieze methoden om ze samen te stellen, waardoor zij in het lichaam worden opgenomen bijna als waren het natuurlijke plantaardige middelen.

Wij bezitten ook diverse mechanische technieken die gij niet hebt en zaken die door middel daarvan gemaakt zijn, zoals papiersoorten, linnen, zijdewaren, vliesachtige stoffen, verfijnde artikelen vervaardigd uit veren die er schitterend uitzien, uitstekende kleurstoffen en vele andere. Daarnaast zijn er winkels zowel voor de dingen die niet voor gewoon gebruik onder ons in omloop worden gebracht, als voor die waarmee dat wel het geval is. Want gij moet weten, dat van de dingen die hiervoor aangehaald zijn, er vele in het gehele koninkrijk ingang hebben gevonden, en toch maken wij, als ze het resultaat zijn van onze uitvinding, er ook gebruik van omwille van hun wetmatigheden en grondbeginselen.

Wij bezitten ook een grote verscheidenheid aan ovens met een breed gebied aan hitte; fel en snel, sterk en constant, zacht en mild, aangeblazen, rustig, droog, vochtig et cetera. Maar bovenal hebben wij vormen van hitte die een afspiegeling zijn van de hitte van de zon en de hemellichamen, en door verscheidene schommelingen in beweging gaan en voortgaan alsof ze in een omloopbaan zijn en weer terugkeren. Daarmee brengen wij bewonderenswaardige effecten teweeg. Daarnaast hebben wij de hitte uit mest en uit de buik, de maag, het bloed en de lichamen van levende wezens, uit hooi en kruiden die vochtig zijn opgeslagen, en uit ongebluste kalk etcetera. Ook hebben wij instrumenten die enkel door te bewegen hitte genereren. Verder hebben wij nog plaatsen om dingen zwaar te isoleren, en plekken onder de grond die van nature of kunstmatig hitte afgeven. Deze uiteenlopende soorten hitte gebruiken wij al naar gelang vereist wordt door het werk dat wij van plan zijn.

Wij bezitten ook perspectivische huizen, waar wij alle soorten licht, straling en kleur vertonen. Uit ongekleurde en doorzichtige dingen kunnen wij u de totale verscheidenheid aan kleuren laten zien. Niet in regenbogen, zoals dat bij edelstenen en prisma's het geval is, maar elk ervan afzonderlijk. Wij tonen tevens alle verveelvoudigingen van het licht, dat wij over een grote afstand verplaatsen en zó scherp maken dat het kleine punten en lijnen kan onderscheiden. Ook tonen wij alle lichtschakeringen, elke misleiding van het oog en elk gezichtsbedrog aangaande vormen,

grootten, bewegingen en kleuren, en alle schaduwen. Ook ontwikkelen wij verschillende manieren, die u nog onbekend zijn, om licht voort te brengen dat wij rechtstreeks uit verschillende soorten materie halen. Wij brengen middelen voort waarmee objecten in de verte gezien kunnen worden, bijvoorbeeld in de lucht en in verafgelegen plaatsen; en geven dingen die dichtbij zijn, weer alsof ze ver weg zijn, en die ver weg zijn, alsof ze dichtbij zijn, zodat wij afstanden simuleren. Wij hebben ook hulpmiddelen ten behoeve van het gezichtsvermogen die ver uitgaan boven de brillen en glazen die in zwang zijn. Tevens hebben wij glazen en middelen om volmaakt scherp kleine, minutieuze lichamen te zien, zoals de vorm en kleur van kleine vliegen en wormen, graankorrels en verontreinigingen in edelstenen, die anderszins niet waargenomen kunnen worden; en waarnemingen aan urine en bloed te doen die op andere wijze niet kunnen plaatsvinden. Wij maken kunstmatige regenbogen, halo's en lichtcirkels. Wij laten ook allerlei weerspiegelingen, lichtbrekingen en verveelvoudigingen van zichtbare stralen uit voorwerpen zien.

Wij bezitten ook kostbare stenen van allerhande soort, waarvan er vele bijzonder fraai en aan u onbekend zijn, evenals kristallen, en glazen van uiteenlopende aard. Daaronder bevinden zich enkele die uit verglaasde steensoorten gemaakt zijn en uit andere materialen, naast die waarvan u glas maakt. Ook bezitten wij een aantal fossielen en onzuivere mineralen die gij niet hebt, evenals magnetieten van verbazingwekkende kwaliteit en andere zeldzame stenen, zowel natuurlijke als synthetische.

Wij bezitten ook geluidshuizen, waar wij alle geluiden en hun voortbrenging beoefenen en demonstreren. Wij hebben een harmonie van kwarttonen en kleinere portamento's die gij niet hebt. Dan zijn er verscheidene muziekinstrumenten die aan u eveneens onbekend zijn. Sommige ervan klingelen en laten belgeluiden horen die fijner en zoeter zijn dan die welke u hebt. Wij zetten kleine geluiden in grote en diepe om, en grote geluiden maken wij langer en scherp. Wij produceren met geluid verscheidene bevingen en wervelingen, die in hun oorspronkelijke staat een geheel vormen. Alle afzonderlijke klanken en letters, alsook de geluiden en tonen van dieren en vogels, brengen wij voort en bootsen wij na. Wij hebben bepaalde hulpmiddelen die, wanneer men ze tegen het oor zet, het gehoor aanzienlijk verbeteren. Ook bezitten wij verscheidene vreemde, kunstmatige echo's die de stem vele malen weerkaatsen en als het ware op-en-neergooien, en sommige die de stem luider weergeven dan zij eerst was, sommige schriller en andere dieper. Zelfs geven sommige de stem weer met andere letters of met een andere uitspraak dan er op hen afkomt. Wij beschikken over alle middelen om geluiden over te brengen in kabels en buizen, in vreemde draden en over dito afstanden.

Wij bezitten ook geurhuizen, waarin wij tevens met de smaak experimenteren. Wij vermenigvuldigen geuren, wat vreemd mag lijken. Wij bootsen geuren na, en laten alle geuren uitwaaieren uit andere mengsels dan waaruit ze gewoonlijk voortkomen. Wij

bootsen evenzeer diverse smaken na, zodat zij ieders smaak om de tuin leiden. In dit huis herbergen wij ook een confiturenhuis, waar wij al het droge en vochtige suikergoed maken en verscheidene aangename wijnen, soorten melk, bouillon en salades, in een veel grotere verscheidenheid dan u bezit.

Wij bezitten ook machinehuizen, waar machines en instrumenten in elkaar worden gezet voor allerlei soorten bewegingen. Wij doen er aan nabootsingen en experimenteren zowel om snellere bewegingen te maken dan gij uit uw musketten kunt halen of uit andere machines die gij bezit, als om ze via wielen en andere middelen gemakkelijker en met weinig kracht te produceren en te vermenigvuldigen en ze sterker en gewelddadiger te maken dan de uwe. Daarbij overtreffen wij uw grootste kanonnen en grote stukken geschut. Wij maken ook wapentuig, oorlogsinstrumenten en allerlei soorten machines; ook nieuwe kruitmengsels en samenstellingen daarvan, ontembare vuren die in water branden en niet uit te krijgen zijn, benevens alle mogelijke vuurwerken, zowel voor ontspanning als voor zakelijk gebruik. Wij imiteren ook de vlucht van vogels. In bepaalde mate doen wij aan luchtvaart. Wij hebben schepen en boten om mee onder water te gaan en de zeeën te weerstaan, alsook zwemvesten en drijfmaterieel. Wij hebben verscheidene merk- waardige klokken en andere gelijksoortige repeteerbewegingen, en enkele eeuwigdurende bewegingen. Wij bootsen ook bewegingen van levende wezens na, via evenbeelden van de mens, van dieren, vogels, vissen en slangen. Ook hebben wij een groot aantal andere soorten bewegingen, met een uitzonderlijke gelijkmatigheid, fijnheid en subtiliteit.

Wij bezitten ook een rekenkundig huis, waar alle instrumenten te zien zijn, zowel van geometrie als astronomie. Ze zijn zeer vakkundig vervaardigd.

Wij bezitten ook huizen waar de zintuigen om de tuin worden geleid, waar wij alle mogelijke staaltjes van trucages, valse verschijningen, bedriegerij, drogbeelden en de daaruit voortkomende misleidingen geven. En u zult zeker graag willen aannemen dat wij, die zoveel dingen bezitten die zo natuurlijk zijn en bewondering wekken, in een wereld van detailleringen de zintuigen konden misleiden als wij die dingen zouden verbergen en ons ertoe zouden zetten om ze nog wonderbaarlijker te maken. Maar wij haten alle vormen van oplichting en leugens, in die zin dat wij al onze genoten ernstig verboden hebben, op straffe van openbare vernedering en boeten, dat zij een natuurlijk werk of ding opgesmukt of op een opgeblazen manier vertonen. Zij moeten ze precies zo tonen als ze zijn, zonder enige voorliefde voor effectbejag. Dit, mijn zoon, zijn de rijkdommen van het Huis van Salomon.

Als wij kijken naar de diverse bezigheden en ambten van onze genoten, zien we dat er twaalf naar vreemde landen varen onder de namen van andere naties (want die van

onszelf verbergen wij), en ons uit alle uithoeken de boeken, uittreksels en blauwdrukken van de experimenten brengen. Dezen noemen wij de kooplieden van het licht.

Wij hebben drie genoten die de experimenten bijeengaren die in alle boeken staan. Dezen noemen wij de plunderaars.

Wij hebben drie genoten die de experimenten bijeengaren van alle mechanische technieken en vrije wetenschappen, en van toepassingen die niet in technieken zijn ondergebracht. Dezen noemen wij de mannen der geheimenissen.

Wij hebben drie genoten die naar eigen goeddunken nieuwe experimenten uitvoeren. Dezen noemen wij de pioniers of mijnwerkers.

Wij hebben drie genoten die de experimenten van de voorgaande vier in titels en tabellen weergeven, opdat men daaruit op een heldere manier waarnemingen kan doen en axioma's kan opstellen. Dezen noemen wij de samenstellers. Wij hebben drie genoten die zich buigen over de experimenten van hun medegenoten. Zij zoeken uit hoe men daaruit voorwerpen en toepassingen kan destilleren die nuttig zijn voor het menselijk leven en voor 's mensen kennis. Dit om ermee te werken of om er simpelweg oorzaken mee aanschouwelijk te maken. Verder om er op natuurlijke wijze voorspellingen uit te doen, en gemakkelijk en helder de eigenschappen en onderdelen van lichamen mee te onthullen. Dezen noemen wij mannen van de bruidsschat of weldoeners.

Nadat wij dan met zijn allen diverse vergaderingen en raadplegingen hebben gehouden om de hiervoor genoemde verrichtingen en verzamelingen aan een nadere beschouwing te onderwerpen, geven drie genoten aan de hand daarvan richting aan nieuwe experimenten van een hogere orde, die nog dieper in de natuur doordringen dan de eerdere. Dezen noemen wij de lampen.

Wij hebben drie andere genoten die de experimenten uitvoeren waarvoor aldus opdracht werd verstrekt, en er verslag over uitbrengen. Dezen noemen wij de inenters.

Tot slot hebben wij drie genoten die de voorgaande ontdekkingen welke uit de experimenten voortkomen, in breder perspectief bekijken en er axioma's en aforismen over opstellen. Dezen noemen wij de interpreten der natuur.

Wij hebben ook, zoals u al zult vermoeden, beginnelingen en leerlingen, opdat de opvolging van de aangestelde mensen die al genoemd zijn, niet in gevaar komt. Daarnevens hebben wij een groot aantal mannen en vrouwen als dienaren en deelnemers. Ook doen wij het volgende. Wij overleggen welke van de door ons gedane uitvindingen en opgedane ervaringen gepubliceerd moeten worden en welke niet. Wij allen leggen een eed van geheimhouding af, om die waarvan wij vinden dat ze voor

geheimhouding in aanmerking komen, verborgen te houden, hoewel er een paar bij zijn die wij te eniger tijd aan de Staat onthullen en andere niet.

Voor onze religieuze bijeenkomsten en riten beschikken wij over twee zeer lange, fraaie galerijen. In een ervan plaatsen wij allerlei modellen en voorbeelden van de meer zeldzame en uitnemende uitvindingen. In de andere plaatsen wij de standbeelden van alle belangrijke uitvinders. Zo staat daar het standbeeld van uw Columbus, die West-Indië ont- dekte, ook de uitvinder van schepen, uw monnik die wapentuig en kruit uitvond, de uitvin- der van muziek, de uitvinder van het schrift, de uitvinder van de boekdrukkunst, de uitvinder van astronomische observaties, de uitvinder van de metaalbewerking, de uitvinder van glas, de uitvinder van de zijde van de zijderups, de uitvinder van wijn, de uitvinder van graan en brood, en de uitvinder van diverse suikers. Zij allen gingen via een veel zekerder traditie te werk dan bij u het geval is. Verder hebben wij zelf nog verscheidene uitvinders die zeer bijzondere dingen hebben gedaan welke, aangezien u ze niet gezien hebt, te veel tijd zouden nemen om ze allemaal te beschrijven. Bovendien zou u er gemakkelijk naast kunnen zitten als u zoudt proberen te begrijpen wat die beschrijvingen inhouden. Ter gelegenheid van elke uitvinding van waarde richten wij een standbeeld voor de uitvinder op en geven wij hem een gulle, eervolle beloning. Sommige van deze beelden zijn van messing, marmer of zwarte steen; sommige van cederhout en andere speciale vergulde en versierde houtsoorten; andere zijn van ijzer, zilver, of goud.

Wij hebben bepaalde hymnen, erediensten, lofzangen en dankzeggingen die wij dagelijks uitvoeren om God te danken voor zijn wonderbare werken. Ook hebben wij gebedsformules om zijn hulp en zegen af te smeken opdat wij in onze inspanningen verlicht mogen worden en zij een goede en heilige aanwending mogen vinden.

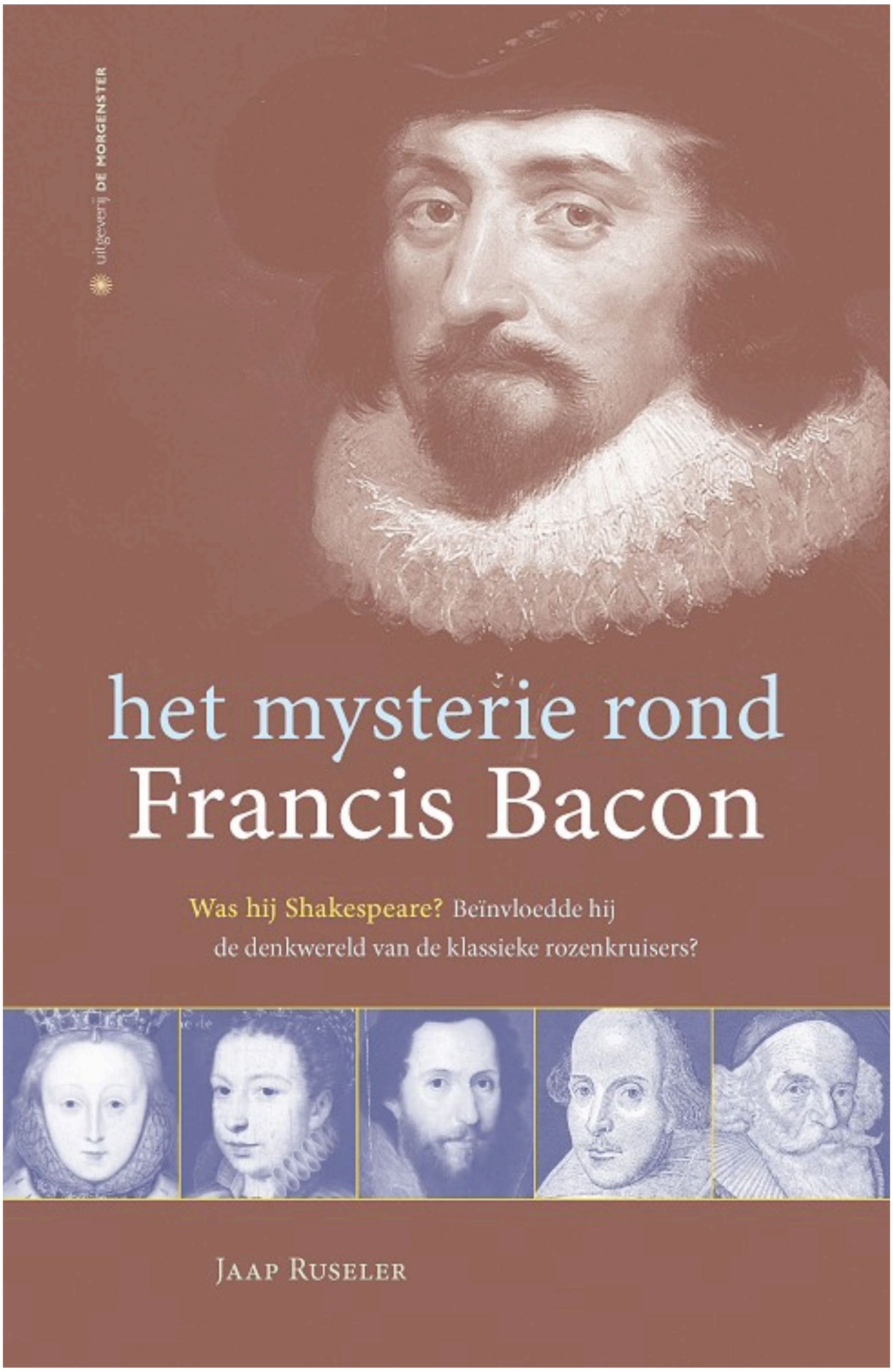
Tot slot onderhouden wij kringen en bezoekronden met diverse belangrijke steden van het koninkrijk, waar wij als het zo uitkomt naar goeddunken nieuwe winstgevende uitvindingen publiceren. Wij doen ook natuurlijke voorspellingen aangaande ziekten, plagen, zwermen schadelijke wezens, schaarste, storm, aardbevingen, grote overstromingen, kometen, de temperaturen in het jaar en verscheidene andere kwesties, en adviseren het volk hoe zij ze kunnen voorkomen en hoe de gevolgen ervan bestreden kunnen worden.”

Toen hij dit gezegd had, stond hij op en knielde ik neer, zoals mij geleerd was te doen. Hij legde zijn rechterhand op mijn hoofd en zei: ”God zegene u, mijn zoon, en God zegene de geschiedenis die ik verhaald heb. Ik geef u toestemming haar te publiceren voor het welzijn van andere volkeren, want wij hier zijn in Gods boezem, in een onbekend land.” Toen verliet hij mij, nadat hij aan mij en mijn genoten een staatstoelage

met een tegenwaarde van plusminus tweeduizend *dukaten* had doen toewijzen. Want waar zij ook verschijnen, verlenen zij bij alle gelegenheden grote beloningen.

[Einde.]

[DE REST WERD NIET VOLTOOID.]

Het mysterie rond Francis Bacon

'Het enorme oeuvre van Francis Bacon kan in twee gedeelten worden gezien: het werk dat hij onder zijn eigen naam gepubliceerd heeft en de werken die hij onder vele pseudoniemen – onder andere Shakespeare – geschreven moet hebben. Bestudering van beide aspecten van zijn werk leert dat ze nauw met elkaar verbonden zijn, als twee zijden van dezelfde medaille.'

'De Londense theaters waren in die tijd niet bepaald centra van deugdzaamheid. De toeschouwers bestonden veelal uit zwervers, armen, boeven en pooiers. De meeste vrouwen gingen niet naar het theater en als ze dat wel deden, droegen ze een masker. De gespeelde toneelstukken waren van een bedenkelijk moreel niveau. Dat veranderde geleidelijk toen een nieuwe groep professionele toneelschrijvers de wegbereiders werden voor de Shakespeare-toneelstukken.'

In zijn revolutionaire visie The Great Instauration, die hij in 1620 ontwikkelde, gaf Francis Bacon een belangrijke impuls aan een nieuwe tijd van bewustzijnsontwikkeling voor de mens. In dit plan benadrukte hij dat de essentie hiervan de algehele vernieuwing van de mens is, zoals deze als inwijdingsweg symbolisch beschreven werd in de Chymische Hochzeit Christiani Rosencreutz anno 1459. Zonder deze vernieuwing is de algehele vernieuwing van alle kunsten en wetenschappen volgens hem een utopie. Daarmee is The Great Instauration een groot appèl van Francis Bacon en van de Broederschap van het Rozenkruis om die weg in te slaan en boven alle verdeeldheid uit tot de eenheid te komen.

Bacon werkt deze gedachten nader uit in New Atlantis (het land van de rozenkruisers). Hierin worden de nieuwe kunsten en wetenschappen, die in The Advancement of Learning en Novum Organum beschreven zijn, in praktijk gebracht; niet als een utopie, maar als een te realiseren toekomst.

In de Shakespeare-toneelstukken, die door velen aan Bacon worden toegeschreven, richt Francis Bacon zich tot een veel breder publiek. Ook dit kan gezien worden in het kader van de opdracht die hij kreeg in het visioen dat hij op jeugdige leeftijd ontving. In een vernieuwde taal en in krachtige, diepzinnige dialogen, stelde hij de morele gespletenheid van de mens aan de kaak, en dat voor een publiek uit alle lagen van de bevolking. In de tragedies zijn de hoofdthema's eigenschappen als wraak, jaloezie en grenzeloze ambitie, die zijn hoofdpersonen naar de ondergang voeren om aan te tonen dat dit een heilloze weg is. In de komedies zijn het de liefde en de genade, als stadia naar de universele liefde, de liefde van de eenheid.

Francis Bacon had een onvoorwaardelijke liefde voor de mens. Deze liefde klinkt door in zijn omvangrijke oeuvre – dat hij schreef, bijgestaan door zijn Good Pens, de broeders van het rozenkruis en de vrijmetselarij – om zo de algehele vernieuwing voor de nieuwe era naderbij te brengen.

Over de auteur

Jaap Ruseler studeerde Engelse taal- en letterkunde aan de Universiteit Utrecht. Tijdens zijn doctoraalstudie kreeg hij grote belangstelling voor het werk van William Shakespeare en volgde hij jarenlang cursussen over zijn toneelstukken bij Peter Dawkins in Engeland, gecombineerd met het zien van Shakespeares stukken in Stratford-upon-Avon. Het was Peter Dawkins die zijn aandacht vestigde op Francis Bacon, waarna Jaap Ruseler een intensief literatuuronderzoek naar leven en werk van zowel Bacon als Shakespeare begon.

Na zijn pensionering kreeg het onderzoek naar de verbinding tussen Bacon, Shakespeare en de rozenkruisersmanifesten, door zijn verbondenheid met het Lectorium Rosicrucianum – de Internationale School van het Gouden Rozenkruis – een nieuwe dimensie. Het werd hem meer en meer duidelijk dat dit alles onderdeel moest zijn van een geweldige geïnspireerde beweging, die tijdens de Engelse renaissance, aan het einde van de zestiende en begin van de zeventiende eeuw, gestalte kreeg in een machtig plan: The Great Instauration (de algehele vernieuwing van alle kunsten en wetenschappen) waarvan Francis Bacon de grote architect was.